

СТЕНОГРАФСКИ ДНЕВНИЦИ

НА

XXII-ТО ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

I РЕДОВНА СЕСИЯ

1927 г.

Брой 3

4 заседание

Петък, 4 ноември 1927 година.

(Открито отъ подпредседателя А. Христовъ, въ 16 ч. 20 м.)

Председателстващъ А. Христовъ: (Звъни) Помеже има нуждното число присъстващи, обявявамъ заседанието за открито.

(Отъ заседанието сж отсутствували следнитъ народни представители: Мито Аврамчовъ, Василъ Александровъ, Никола Андреевъ, Ставри Андреевъ, Драгомиръ Апостоловъ, Никола Аретовъ, Христо Баевъ, Ради Василевъ, Никола Владовъ, Петъръ Гаговъ, Страшимиръ Георгиевъ, Димитъръ Грънчаровъ, Георги Данаиловъ, Георги Данковъ, Панайотъ Данчевъ, Владимиръ Димитровъ, Мончо Дочевъ, Димитъръ Дрънски, Трифунъ Ерменковъ, Борисъ Ецовъ, д-ръ Димо Желъзовъ, Димитъръ Зографски, Савчо Ивановъ, Димитъръ Икономовъ, Христо Илиевъ, Панайотъ Тинчевъ, Калчевъ, Левъ Кацковъ, Боню Колевъ, Иванъ Куртевъ, Кънчо Кънчевъ, Теодоси Кънчевъ, Стоянъ Кърлевъ, Иванъ Лъкарски, Рашко Маджаровъ, Добри Даневъ Манасиевъ, Христо Мариновъ, Йорданъ Мирчевъ, Василъ Митевъ, Генко Митовъ, Запрянъ Миховъ, Миланъ Момчиловъ, Стойчо Мошановъ, Константинъ Муравиевъ, Кара-Али Мустафовъ, х. Георги х. Петковъ, Георги Т. Поповъ, Стоименъ Савовъ, Пандо Сидовъ, Кирилъ Славовъ, д-ръ Владимиръ Такевъ, Ангелъ Узуновъ, д-ръ Йосифъ Фаденхехтъ, д-ръ Никола Чирпанлиевъ, Георги Юртовъ и Димитъръ Яневъ)

Бюрото на Събранието е разрешило отпускъ на следнитъ народни представители:

- На г. Добри Даневъ — 5 дни;
- На г. Драгомиръ Апостоловъ — 2 дни;
- На г. Петко Стайновъ — 1 день;
- На г. Георги Енчевъ — 3 дни;
- На г. д-ръ Цвѣтанъ Дяковъ — 1 день;
- На г. Панайотъ Тинчевъ Калчевъ — 2 дни;
- На г. Йорданъ Гавалюговъ — 1 день;
- На г. Иванъ х. Николовъ — 2 дни;
- На г. Димитъръ Зографски — 4 дни;
- На г. Кирилъ Славовъ — 2 дни;
- На г. Еню Колевъ — 4 дни;
- На г. Борисъ Ецовъ — 2 дни и
- На г. Иванъ Ингилизовъ — 2 дни.

Постъпило е питане къмъ г. министра на вътрешнитъ работи и народното здраве отъ севлиевския народенъ представителъ г. Христо Баралиевъ относно разтурването на Севлиевския градски общински съветъ. Питането ще се изпрати на г. министра, за да отговори.

Пристъпваме къмъ дневния редъ — . . .

Д. Димитровъ (раб): Още едно питане има.

Председателстващъ А. Христовъ: Не ми е вържено.

Първата точка отъ дневния редъ е трето четене на законопроекта за отлагане изборитъ за окръжни съветници въ Петричкия окръгъ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Г. Кръстевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за отлагане изборитъ за окръжни съветници въ Петричкия окръгъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 1)

Пристъпваме къмъ втората точка отъ дневния редъ — трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за контрола на златнитъ и сребърни предмети и на търговията съ тѣхъ.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Г. Кръстевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, безъ измѣнение)

Председателстващъ А. Христовъ: Които приематъ на трето четене законопроекта за измѣнение и допълнение на закона за контрола на златнитъ и сребърни предмети и на търговията съ тѣхъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Болшинство, Събранието приема. (Вж. прил. Т. II, № 2)

Пристъпваме къмъ третата точка отъ дневния редъ — първо четене на законопроекта за амбулантната търговия.

Моля г. секретаря да го прочете.

Секретаръ Г. Кръстевъ (д. сг): (Прочита законопроекта изцѣло, заедно съ мотивитъ къмъ него — вж. прил. Т. I, № 3)

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Никола Пждаревъ.

Н. Пждаревъ (д. сг): Г. г. народни представители! Азъ смѣтамъ, че никой нѣма да отрече нуждата отъ единъ законъ за урегулиране амбулантната търговия. И азъ разбирамъ, че предназначението на закона е не да спъва амбулантната търговия, . . .

Министъръ Ц. Бобошевски: Само да я регламентира.

Н. Пждаревъ (д. сг): . . . а само да я регулира. Това е необходимо. Обаче въ законопроекта има постановления, които много биха спънали амбулантнитъ търговци. И азъ бихъ молилъ въ комисията — защото съмъ убеденъ, че по принципъ законопроектътъ ще бѣде приетъ отъ всички ни — да се има предъ видъ това.

Смѣтамъ, че е една голѣма спънка за амбулантната търговия, ако се заставятъ амбулантнитъ търговци да искатъ разрешение всѣка година, и то да го искатъ отъ търговскитъ камари. Представете си, единъ амбулантенъ търговецъ, дребенъ, почти безъ сръдства, въ Бѣлоградчикъ, да бѣде принуденъ да ходи чакъ въ Русе, за да урежда правото си да бѣде амбулантенъ търговецъ. Ще трѣбва да се намѣри нѣкоя по-близка мѣстна властъ, която да дава тия разрешения.

Министъръ Ц. Бобошевски: Ще иска разрешение отъ оная търговска камара, въ района на която има мѣстожителството си.

Н. Пждаревъ (д. сг): Добре, мѣстожителството си има въ района на Русенската търговска камара, но живѣе въ Бѣлоградчикъ; значи, ще трѣбва да ходи чакъ въ Русе!

Министъръ Ц. Бобошевски: Споредъ законопроекта, всѣки амбулантенъ търговецъ може да търгува само въ единъ окръгъ, а не въ цѣла България.

Н. Пждаревъ (д. сг): Да, тъй е, но този амбулантенъ търговецъ отъ Бѣлоградчикъ ще трѣбва да иска разрешението си чакъ отъ Русенската търговска камара, което ще бѣде много трудно за него. Затова трѣбва да се намѣри една по-близка мѣстна властъ, която да дава това разрешение. Комисията е компетентна да намѣри тая властъ: околийското управление ли ще бѣде, или постоянната комисиия, която ще да бѣде, но да бѣде по-близка до мѣстожителството на търговеца властъ.

Има едно ограничение за онѣзи, които се занимаватъ съ постоянна търговия — не могатъ да бѣдатъ амбулантни търговци; позволено имъ е да бѣдатъ такива само на панаиритѣ, не, обаче, на съборитѣ и на пазаритѣ. И това е едно ограничение, съ което комисията трѣбва да се занимае.

П. Петковъ (зан): Ами тѣзи, които плащатъ наемъ, какво ще правятъ тогава?

Министъръ Ц. Бобошевски: На панаиритѣ се позволява амбулантна търговия съ специално разрешение, макаръ тѣзи панаири да сѣдъ вънъ отъ административния окръгъ, въ който амбулантниятъ търговецъ има право да търгува.

Н. Пждаревъ (д. сг): За панаиритѣ е позволено, обаче за съборитѣ и за пазаритѣ като че ли има ограничение. Това е едно ограничение, което, смѣтамъ, нѣма да ползува амбулантнитѣ търговци, а пкъ само ще вреди на онѣзи търговци, въ защита на които ужъ е този законъ — на постояннитѣ търговци.

Съ постановлението на чл. 14 се забранява амбулантната търговия съ занаятчийски произведения. Азъ смѣтамъ, че комисията ще трѣбва да се позамисли малко и върху това ограничителното постановление на чл. 14.

Тѣзи нѣколко бележки смѣтахъ за нужно да посоча на комисията по Министерството на търговията, за да не би законопроектътъ отъ законопроекта регламентаренъ, да бѣде обрнатъ въ законъ, който създава ненужни прѣчки на амбулантната търговия.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представител г. Калоянъ Маноловъ.

К. Маноловъ (зан): Г. г. народни представители! Законопроектътъ за амбулантната търговия не е законопроектъ, който да е изготвенъ отъ вчера; той се готви отъ нѣколко години. При изготвянето му сѣ взели участие и търговскитѣ камари и всички срѣди, които сѣ заинтересовани отъ него. При неговото окаструване, при неговото нагаждане се е гонѣло да бѣде урегуирана съ него въ най-големъ подробности въобще амбулантната търговия и търговията съ занаятчийскитѣ произведения.

Азъ смѣтамъ, че твърдението на г. Пждаревъ, какво законопроектътъ прѣчелъ на нѣкои търговци, е съвсемъ невѣрно. Азъ мисля, че тоя законопроектъ като отиде въ комисията и бѣде прегледанъ отъ нея, комисията нѣма да измѣни нищо съществено отъ него. Може да направи само нѣкои дребни поправки, защото той е прегледанъ отъ най-важнитѣ стопански организации въ страната, а именно търговскитѣ камари. Търговскитѣ камари, заедно съ представителитѣ на амбулантнитѣ търговци, сѣ разглеждали тоя законопроектъ не единъ пътъ. Азъ съмъ участвувалъ въ такива заседания на търговскитѣ камари, въ които заедно съ представителитѣ на амбулантнитѣ търговци се водѣха оживени дебати по тоя законопроектъ, и най-последъ той е представенъ тукъ въ тоя му видъ. Азъ смѣтамъ, че този законопроектъ ще бѣде приетъ и отъ комисията съ нѣкои малки измѣнения.

Председателстващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представител г. Георги Желѣзковъ.

Г. Желѣзковъ (раб): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! На насъ ни прави впечатление, че се внася отъ страна на правителството единъ законопроектъ, съ който се цели да се нанесе ударъ на най-слабитѣ икономически въ на-

шата страна. Правителството мисли, че като разрешимъ сега въпроса за амбулантнитѣ търговци, всичко у насъ ще трѣгне по медъ и масло, че се разреши стопанската и финансовата криза въ страната; . . .

Н. Пждаревъ (д. сг): Законопроектътъ нѣма такива задачи.

Г. Желѣзковъ (раб): . . . че ще се оправи положението на занаятчинтѣ, че ще се оправи положението на търговцитѣ и на индустриалцитѣ. И въ мотивитѣ на законопроекта, и въ самия законопроектъ е прокарана мисълта, че всичкото зло е въ икономически най-слабитѣ слоеве. Следователно, ще трѣбва да ударимъ тия слаби слоеве, да ги натиснемъ, за да се оправи всичко въ България.

Най-напредъ, г. г. народни представители, правятъ впечатление мотивитѣ къмъ законопроекта за амбулантната търговия. За пръвъ пътъ въ тия мотиви правителството иде да признае известни истини, които досега отказваше. Напр., признава се, че войнитѣ сѣ причинили силно развитие на безработицата, създали сѣ хора безъ работа, хора, които не могатъ да намѣрятъ пласирание на своя трудъ, докато преди два месеца само г. министърътъ, който присѣдствувалъ днесъ, на три пъти прѣсѣче нашия другаръ, който говорѣше отъ трибуната, за да му възрази, че у насъ нѣма никаква безработица.

Министъръ Ц. Бобошевски: Не въ такъвъ размѣръ, въ какъвто Вие разправяте.

Г. Желѣзковъ (раб): Нѣщо повече. Преди нѣколко дена мене ме викаха въ Обществената безопасностъ и ми зададохъ въпросъ: „Имате ли данни за казаното отъ Васъ въ публичното събрание въ циркъ „Добричъ“ въ София, където сте възразявали на г. министра на търговията, че у насъ имало безработица?“

Ц. Стоенчевъ (з. в): Значи Обществената безопасностъ и това върши.

Г. Желѣзковъ (раб): Да, Обществената безопасностъ ми искаше отчетъ, г. г. народни представители, преди една недѣля. Между другитѣ въпроси ми зададохъ и тоя въпросъ: „Вѣрно ли е, признавате ли, че Работническата партия и Земледѣлскитѣ сѣюзъ сѣ една и сѣща партия?“. И такива въпроси ми се зададохъ. Ние направихме питане по тоя въпросъ тукъ, обаче на нашето питане досега никой нищо не отговори. И азъ тъкмо сега намирамъ случай да направя нуждната забележка на г. министра. Той, който не признаваше съществуването на безработицата у насъ, въ мотивитѣ на своя законопроектъ признава, че у насъ има безработни, които безработни си намирали работа въ амбулантната търговия. И понеже тѣ били кандидати за амбулантни търговци, това прѣчело на по-силнитѣ слоеве, на занаятчинтѣ, на срѣднитѣ търговци и че ние ще трѣбва да уредимъ тоя въпросъ като ги ударимъ, като унищожимъ тия амбулантни търговци.

Съ тоя законопроектъ се гонятъ две цели. Първата цель е икономическа: да се отклони вниманието на онѣзи, които се борятъ за подобренею на своето положение — занаятчинтѣ и срѣднитѣ търговци. Въмѣсто да имъ дадемъ това, което тѣ трѣбва да получатъ, за да подобрятъ своето положение, съ тоя законопроектъ тѣ се отклоняватъ, като имъ се казва: „Ей ги вашитѣ противници — амбулантнитѣ търговци; като ги унищожимъ, вашето положение се поправя“. Това е първата цель. Въмѣсто правителството да се загрижи да даде кредити на занаятчинтѣ и на дребнитѣ търговци — даже и на амбулантнитѣ търговци, за да ги направи оседнали търговци — то имъ казва: „Като унищожимъ амбулантнитѣ търговци, вашето положение вече се поправя“.

Втората цель, която се гони съ този законопроектъ, е вече политическа цель: да се хвърли ябълката на раздора между двѣтѣ братски сѣловия — амбулантнитѣ търговци и дребнитѣ търговци, отъ една страна, и земледѣлцитѣ отъ друга — които иматъ общи интереси и които си подаватъ ръжка, за да образуватъ сѣюзъ между земледѣлци, работници и срѣдни търговци; . . .

Отъ говориститѣ: А-а-а! (Смѣхъ)

Г. Желѣзковъ (раб): . . . да се хвърли една ябълка на раздора, за да се биятъ тѣ помежду си, да се каратъ, съ други думи да развалятъ онова приятелство, онова братство, което съществува сега между тѣхъ.

Отъ сговориститѣ: А-а-а! (Смѣхъ)

Г. Желѣзковъ (раб): Да, да! Тази е политическата целъ, която вие гоните. Фактътъ, че вие се смѣте, че вие викате, че вие се обаждате на тая моя фраза показва, че азъ съмъ натисналъ слабото мѣсто.

Г. Чернооковъ (д. сг): Ти ги оскърбявашъ. Желѣзенъ блокъ сѣ — желѣзо не се разваля. Този законъ е за салепчиитѣ. Желѣзо съ салепъ не се съединява.

Г. Желѣзковъ (раб): Подхлѣзнаха се нашитѣ другари запятчи, уловиха се на вѣдницата, която имъ подхвърлиха.

Г. Чернооковъ (д. сг): Вие ги оскърбявате.

Г. Желѣзковъ (раб): Не ги оскърбявамъ, азъ само имъ обръщамъ вниманието.

Г. г. народни представители! Въ мотивитѣ къмъ законопроекта г. министърътъ признава, че съществуването на толкова много безработни и бѣжанци, които сѣ кандидати за амбулантни търговци, е плодъ на тази политика на войни, която до сега сте водили и която тежи всецѣло на нашата група. Вие, които създадохте тѣзи бедни слоеве, искате сега пакъ да ги унищожите. Но не е този редътъ, по който вие ще свършите тази работа. Вие нѣма да унищожите тѣзи слоеве. Напротивъ, вие ще трѣбва да се погрижите да имъ дадете срѣдства за прехрана, за препитание. Това е, което трѣбва да направите, защото въ противенъ случай вие ще увеличите още повече кризата; само ще търсите срѣдства за унищожението ѝ, но нѣма да намѣрите тѣзи срѣдства никога.

Ако прокарате този законъ, тѣй както е представенъ, вие съ него ще унищожите цѣлата амбулантна търговия. Вие ще създадете кандидати за апаши. Вие ще създадете хора, които ще се самоубиватъ. Прегледайте статистиката за убийствата и самоубийствата и другитѣ произшествия за м. м. августъ и септември т. г., които се вършатъ най-много отъ хора лишени отъ срѣдства за препитание, и вие ще видите следното.

Презъ м. августъ въ страната сѣ станали: убийства 105, наранявания 71, самоубийства 83; намѣрени трупове 5, кражби 30, съ взломъ 15, пожари 62, отъ злосторници 20; общи загуби 9 $\frac{1}{2}$ милиона лева.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Какво общо има това съ амбулантната търговия?

Г. Желѣзковъ (раб): Ще ви кажа. — Презъ м. септември сѣ станали следнитѣ произшествия въ страната: убийства 82, наранявания 74, самоубийства 31, кражби и обири 61 съ около 3 милиона лева щети, пожари 39.

Умиранията презъ м. септември сѣ били: за 1922 г. — 1391; за 1923 г. — 1450; за 1924 г. — 1546; за 1925 г. — 1566; и за 1926 г. — 1477.

Вие виждате до какво положение тѣ сѣ достигнали. Вие мислите, че повечето отъ тия хора, които се самоубиватъ, сѣ състоятелни ли?

Г. Чернооковъ (д. сг): Не, тѣ сѣ амбулантни убийци. Отворили сѣ си сергиитѣ по шосетата и чакатъ да убиватъ.

Г. Желѣзковъ (раб): Г. Чернооковъ! Тукъ има по-голтми разбойници. Вие открихте единъ и го изгонихте. Недейте вдига гюрултия.

Г. Чернооковъ (д. сг): Каква връзка има туй съ амбулантната търговия?

Г. Желѣзковъ (раб): Този законопроектъ ще се отрази тѣкмо върху тия хора и тѣ ще станатъ кандидати и за апаши, и за самоубийци.

Д-ръ Ц. Дяковъ (д. сг): Толкова по-добре за Васъ.

Г. Желѣзковъ (раб): Не е по-добре.

Д-ръ Ц. Дяковъ (д. сг): Нали казвате: „Колкото по-зле, толкова по-добре“.

Г. Желѣзковъ (раб): Ние не сме хора, които да насърждаваме убийствата, кражбитѣ и гешефтитѣ. Тѣ сѣ ваше дѣло. (Възражения отъ сговориститѣ)

Д-ръ Ц. Дяковъ (д. сг): Гешефти има и въ Русия и то много по-лоши.

Г. Желѣзковъ (раб): Ще спомена всички.

А. Стояновъ (раб): Вие оправдайте вашитѣ далавери тукъ. Оставете съветска Русия. (Възражения отъ сговориститѣ. Глъчка)

Д. Мангърговъ (д. сг): Вие бѣхте при насъ.

Г. Желѣзковъ (раб): Азъ може да съмъ билъ при васъ, но като видѣхъ какво става при васъ, оставихъ ви. Азъ съмъ билъ и на война, билъ съмъ се, и съмъ видѣлъ цѣлия ви позоръ.

Д-ръ Ц. Дяковъ (д. сг): Само че чеката въ Русия не унищожаватъ гешефтаритѣ, а — противчицитѣ на властта.

Г. Желѣзковъ (раб): Въ вашия законопроектъ вие признавате и други факти. До сега вие не признавахте кризата и смѣтахте, че ще я превъзможете много лесно. Чакате само да се склучи заемътъ и всичко да трѣгне по медъ и масло. Но и заемътъ като се склучи, кризата пакъ ще си остане, както стана съ бѣжанския заемъ. И за него говорѣхте, че щомъ се склучи, въпросътъ ще се уреди, той ще подпомогне държавата, а днесъ, една-две години отъ-както се е склучилъ заемътъ, ние сме пакъ въ същото положение. На васъ трѣбватъ не 6, а 60, 160 милиарда лева; и съ тѣхъ пакъ нѣма да поправите положението.

Нѣкой отъ сговориститѣ: На кого „на васъ“? На държавата ли, или лично на насъ?

Д-ръ Ц. Дяковъ (д. сг): (Къмъ Г. Желѣзковъ) Ти да не си отъ Авганистанъ?

Г. Желѣзковъ (раб): Сега се признава и намалението на покупателната способностъ на населението. До сега не се признаваше, че консоматорътъ не може да консумира по липса на срѣдства, че той има нужди, че той е голъ, босъ и гладенъ. Днесъ въ законопроекта г. министърътъ признава, че консомацията намалява, че това е една отъ причинитѣ за кризата и трѣбва да се търси лѣкъ.

Министъръ Ц. Бобошевски: Колко пѣти се е говорило отъ тукъ на тая тема!

Г. Желѣзковъ (раб): По-нататкъ се признава, че правителството не е могло да запази интереситѣ на фиска, че не могло да събира данъцитѣ отъ тия лица. И това стои като мотивъ на законопроекта. Това е срамота да се казва въ единъ законопроектъ, че една властъ не е била въ състояние да събира своитѣ данъци, когато оня день въ в. „Демократически сговоръ“ се пишеше, че имало голѣми постъпления, които надвишавали предвидданията и имало достатъчно, за да се плаща навсѣкъде. Не може въ единъ законопроектъ да се казва, че държавата не е въ състояние да си събира данъцитѣ.

Министъръ Ц. Бобошевски: Кѣде е писано това?

Г. Желѣзковъ (раб): Вие казвате, че съ законопроекта се гони и фискална целъ. — А отъ тия дребни съществуваня най-лесно се събиратъ данъцитѣ. Има наистина данъци, които не могатъ да се събиратъ, тѣ сѣ голѣмитѣ данъци — по 100, 180, по 200, 300 хиляди лева. Въ Варна отъ общината не сѣ събрани електрически такси по 60—80 хиляди лева. Защо? Защото се дължатъ отъ силни на деня. А на дребнитѣ съществуваня вие имъ вземате и душата. А сега, като срѣдство за събиране на данъцитѣ, вие ограничавате тия хора и имъ искате паспорти, за да могатъ да минаватъ границитѣ на окръжитѣ и да си вършатъ своята търговия.

Д-ръ Ц. Дяковъ (д. сг): Защо не се засрамишъ да правишъ такава долна демагогия?

Г. Желѣзковъ (раб): Азъ питамъ васъ, повечето отъ които сте юристи, да ми кажете, голѣмитѣ търговци отъ кѣде взематъ разрешение, за да правятъ своята търговия? Вие не поддържате ли, че търговията е свободна? Вие намѣсто да ограничавате голѣмата търговия, онази, която експлоатира населението, вмѣсто да я направите монополъ на държавата и така да намѣрите срѣдства за държавата, вие ограничавате най-дребната търговия. Но това не е

способът, съ който ще постигнете вашите цели. Колкото да ви е тежко, трябва да ви се кажат тия истини.

Нйкой отъ сговориститѣ: Това е лъжа, не е истина.

Г. Желѣзковъ (раб): Това е цѣлата истина: голѣмитѣ сж, които не плащатъ своитѣ данъци.

Г. Нешковъ (д. сг): Това е демагогия.

Г. Желѣзковъ (раб): Не е демагогия. Посочете ми законитѣ, по които на търговцитѣ, които почватъ търговия, имъ се искатъ разрешения.

Нйкой отъ сговориститѣ: Ами регистровката въ окръжния сждъ?

Г. Желѣзковъ (раб): Ако Вие сте юристъ, тогава не разбирате търговския законъ. Зарегистровката не може да спре търговията на единъ търговецъ. Той може безъ нея да започне търговията си. Ако не е направилъ зарегистровка, той подлежи само на глоба. Никакви други санкции нѣма. Напротивъ, ще ви кажа случаи, когато единъ търговецъ три пѣти фалири, три пѣти опропаства своитѣ кредитори и три пѣти започва наново своята търговия и никой не му прѣчи. А на тия дребни сжществувания вие искате да турите хомогъ. Въ сжщностъ, вие унищожавате цѣлата амбулантна търговия, защото, споредъ забележката къмъ чл. 14, на министра се дава право всѣки моментъ да унищожи амбулантната търговия. Това е положението на тия дребни амбулантни търговци.

Д-ръ Ц. Дяковъ (д. сг): Въ цѣлъ свѣтъ е урегулирана тази работа.

Г. Желѣзковъ (раб): Може да е урегулирана, но не тъй, както искате вие.

Д-ръ Ц. Дяковъ (д. сг): Нѣма държава, въ която да не е урегулирана тази търговия.

Г. Желѣзковъ (раб): Защо тѣ досега не сж прѣчили на държавата? Нали тѣ сж си вършили своята търговия? Вие можете да искате медицински прегледъ — това е умѣстно — на всички, които вършатъ тая търговия, които продаватъ съестни продукти.

Министъръ Ц. Бобошевски: Ами на всевъзможнитѣ апаша?

Г. Желѣзковъ (раб): Ами като сте ги осждили, и тѣ като излѣзватъ отъ затвора, вие пригответе ли имъ работа? Какво ще правятъ тѣ? Гладни ли ще ходятъ, или пакъ апаша ще ставатъ? Оставете ги сами да си търсятъ работата. Ако не имъ дадете възможностъ по честенъ начинъ да си изкарватъ хлѣба, тогава пакъ въ затворитѣ трѣбва да отидатъ. Ето какъ е фалшивиятъ кръгъ, въ който се въртите. Вие мислите, че разрешавате единъ въпросъ, когато въ сжщностъ не го разрешавате. Вие не можете да искате отъ тѣхъ да иматъ политически права. Че отъ кого искате цензъ да има политически права? Само отъ сждитѣ.

Д-ръ Ц. Дяковъ (д. сг): Виждали ли сте въ Варна моряци да продаватъ платове и да изнудватъ населението? Може ли да се оставятъ тия хора безъ контролъ?

Г. Желѣзковъ (раб): Това не е изнудване. Трѣбва да се даде възможностъ на амбулантнитѣ търговци да живѣятъ.

Д-ръ Ц. Дяковъ (д. сг): Чужденцитѣ моряци изнудватъ населението и си заминаватъ.

В. Драгановъ (з. в): Вие признавате, че населението купувало отъ амбулантнитѣ търговци по-евтино, понеже не плащали патентъ, а тукъ говорите обратното.

Г. Желѣзковъ (раб): Тъкмо тамъ щѣхъ да дойда. — Вие, г-да, признавате, че тия хора сж въ контактъ съ широкитѣ маси и носятъ по-евтини стоки. Това е вѣрно. Но тѣхнитѣ стоки не сж по-лоши, тѣ сж стоки, които ги взематъ отъ сжщитѣ занаятчии и търговци, които ги внасятъ. Г-да! Ако има лоши стоки, виновна е държавата, че позволява да се внасятъ такива стоки. Не позволявайте презъ митницитѣ да влизатъ лоши стоки, за да не става нужда сжщо така търговцитѣ да продаватъ тия стоки на амбулантнитѣ търговци. Трѣбва да има контролъ.

Министъръ Ц. Бобошевски: Защо заблуждавашъ? Индустриалнитѣ произведения не сж забранени. Тога се отнася само за занаятчийскитѣ произведения. Има разлика между онова, което се произвежда за масова консомация, и онова, което се продава на ржка. Ние искаме да фаворизираме занаятитѣ.

А. Стояновъ (раб): Това засѣга само общарството и шивачеството.

Г. Желѣзковъ (раб): Г. г. народни представители! Занаятчийтѣ не се засѣгатъ отъ свободата на амбулантната търговия. Само въ два клона — въ общарството и шивачеството — може-си тѣ сж засегнати. Амбулантнитѣ търговци не разпространяватъ свои стоки, тѣ разпространяватъ стоки, които сж влѣзли въ границитѣ на държавата — или внесени отъ едри търговци, или внесени отъ занаятчии. Какво значение ще има амбулантната търговия за занаятчията — бръснарь, бояджия, дърводѣлецъ? Тѣхнитѣ стоки какъ ще ги изнесатъ? И аслж, кои сж консоматоритѣ на тия стоки? Тѣ сж хората, които си купуватъ на дребно, много евтино тия стоки, защото нѣматъ възможностъ да отидатъ да ги купятъ отъ занаятчията. Тѣ сж консоматори, които никой нѣтъ нѣма да отидатъ да търсятъ тия стоки въ града. Или сами ще си я изработятъ, или ще намѣрятъ навехто да я купятъ. Това е положението. Само за два бранша може да се говори — за шивачество и за кундураджийство, които сж засегнати отъ амбулантната търговия. Останалитѣ други еснафи, фурнаджии или фйтонджии, не сж засегнати. Кажете кои сж засегнати? Били засегнати нйкой дребни търговци. Аслж тѣзи дребни търговци продаватъ на амбулантнитѣ търговци тѣхната стока, когато имъ остава, за да я изнесатъ и продаватъ по пазаритѣ и по панаиритѣ. Знаемъ голѣми фирми, голѣми търговци отъ Бургасъ, които отиватъ на карнобатския панаиръ, установяватъ се по десетина дена и продаватъ солъ, обуца и други. Нищо не прѣчи да се яватъ и тѣ на пазара, да конкурриратъ съ своитѣ стоки, за да се получатъ най-евтини цени на стокитѣ. Именно амбулантнитѣ търговци сж носители на по-евтини стоки. Купувачитѣ ще купятъ сжщото качество отъ другаде на по-голѣма цена, а амбулантнитѣ търговци го продаватъ по-евтино, защото тѣ се задоволяватъ съ много по-малко печалба, тъй като тѣ живѣятъ мизерно, ходятъ пешъ или съ магарета, или съ колички, спятъ където намѣрятъ, не плащатъ ханъ-парасж. Но всичко това е за смѣтка на тѣхното здраве, на тѣхния животъ. Ако имъ толкова завиждате, станете амбулантни търговци. (Смѣхъ и възражения отъ сговориститѣ)

П. Палиевъ (д. сг): Това е шедьовѣра на своята речъ. (Глъчка)

Т. Константиновъ (нац. л): Тѣ и сега сж амбулантни търговци.

Г. Желѣзковъ (раб): Исканията, които правятъ амбулантнитѣ търговци въ своето изложение, сж законни и основателни. Вие ще трѣбва само да вземете необходимитѣ санитарни мѣрки по отношение на амбулантнитѣ търговци. Отъ тамъ нататкъ вие ще трѣбва да оставите тѣзи хора да продаватъ свободно навсѣкжде въ цѣла България, както имъ диктуватъ интереситѣ, да подпомагатъ и да улесняватъ поевтиняването на стокитѣ. Ние не можемъ да се съгласимъ съ такива ограничения, каквито вие искате да имъ създадете: всѣка година да изпълняватъ редъ формалности; всѣка година да имъ искаме да представятъ удостовѣрение, че сж платили данъцитѣ си. Ами че дайте имъ възможностъ да си изкаратъ прехраната, за да си платятъ данъка.

Министъръ Ц. Бобошевски: 150 л. е данъкътъ. Какво демагогствуващъ!

Г. Желѣзковъ (раб): Ако данъкътъ е 150 л., излишно е да смѣтате, че нѣма да го платятъ. Защо тогава турите тѣзи ограничителни мѣрки отъ окръгъ въ окръгъ да се минава съ паспортъ?

Министъръ Ц. Бобошевски: Шарлатанствувате!

Г. Желѣзковъ (раб): Шарлатанствувате вие, азъ не шарлатанствувамъ. Вие шарлатанствувате, защото искате да навърлите най-голѣмитѣ тежести на най-слабитѣ.

С. Димитровъ (д. сг): Недейте шарлатанствува!

Г. Желъзковъ (раб): А пъкъ Вие отъ Бургасъ сте известени! — Ние знаемъ кой какво плаща, но вие искате предварително да го вземете.

Д-ръ Ц. Дяковъ (д. сг): Вие само демагогствувате! Хората на труда сѣ освободени отъ данъкъ.

Г. Желъзковъ (раб): Вие ще го вземете съгласно закона. Въ закона има срокове. Тѣзи срокове трѣбва да се спазватъ отъ всички граждани. Не можете да искате предварително да се плащатъ данъцитѣ. Данъцитѣ се плащатъ на всѣки три месеца, съгласно срокове предвидени въ закона. Защо отъ амбулантнитѣ търговци искате предварително да се плащатъ данъцитѣ?

Министъръ Ц. Бобошевски: Тѣ пжтуватъ.

Г. Желъзковъ (раб): Вашата работа е да ги намѣрите. Когато се яватъ на пазара, първата работа на финансовитѣ агенти е да ги намѣрятъ, а не да имъ искате предварително да си плащатъ данъка и всички такси за тѣзи документи, които сѣ предвидени.

Министъръ Ц. Бобошевски: Тѣ постоянно се движатъ, какъ ще ги намѣришъ?

Г. Желъзковъ (раб): Тѣ се знаятъ, намиратъ ги. По-нататъкъ въ законопроекта се предвиждатъ голѣми глоби — вие аслж само отъ глоби живѣте.

Отъ сговориститѣ: Кои „вие“?

Г. Желъзковъ (раб): Това се отнася за вашия бюджетъ.

Д. Ивановъ I (д. сг): Я си вземете думитѣ назадъ! Така може да говорите предъ апаши, които искате да защитавате, а не предъ насъ.

Г. Желъзковъ (раб): Това е форма на изразъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: **Г. Желъзковъ!** Вие отправяте оскърбителни думи къмъ часть отъ Камарата; казвате, че живѣе отъ глоби. Оттеглете тия думи.

Г. Желъзковъ (раб): Не се отнася лично за васъ, че вие вземате глоби. То е начинъ на изразяване. То се отнася за вашето правителство. За политиката на Сговора е думата. Не за васъ е думата: вие лично не можете да вземете глоби.

Г. Нешковъ (д. сг): Научете се да говорите прилично. Не можете да се отнасяте тъй къмъ болшинството. Никой тукъ не живѣе съ глоби.

А. Стояновъ (раб.): Въпросътъ е за вашата политика.

Д. Ивановъ I (д. сг): (Казва нѣщо).

Г. Желъзковъ (раб.): Заплашвате ли ме? Азъ съмъ достатъчно заплашванъ, всѣки день съмъ заплашванъ. Вземете баремъ нѣщо повече да направите.

Председателствуващъ А. Христовъ: Обяснете кои живѣятъ съ глоби.

Г. Желъзковъ (раб.): Много хубаво знаете, че не се отнася за васъ. Азъ се обяснихъ. Ама вие, г-да, не давате възможност на човѣка да говори. Вие такава гюрюлтия вдигате, че не може човѣкъ да говори спокойно.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Хамалитѣ говорятъ така.

Г. Желъзковъ (раб.): Ето, отъ тамъ се казва, че хамалитѣ говорили така. И отъ друга страна се обаждатъ, но азъ не обръщамъ внимание и не се оскърбявамъ, защото вече обръгнахме на вашитѣ оскърбления — много стана вече.

Г. Нешковъ (д. сг): Оскърбявате.

П. Миновъ (з. в): Амбулантна търговия вършите.

Г. Желъзковъ (раб.): Г. г. народни представители! Вие не ни давате възможност да се изкажемъ. Она день наре-

дихме публично събрание, но вие не го допусахте; явихте се съ стражари, съ детективи и не ни позволихте да направимъ събранието си. Едва ли и тукъ въ Събранието не поставяте детективи. Дайте ни възможност да говоримъ.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Мислете, че говорите въ Народното събрание, а не въ нѣкое селско събрание!

Г. Желъзковъ (раб): Азъ зная, че говоря въ Народното събрание, но вие считате, че не се говори въ Народното събрание и отъ всички страни не ми давате възможност да се изкажа. Азъ не ще отговарямъ на всичкитѣ обиди. Азъ чухъ много обиди отъ тази страна (Сочи сговориститѣ), но не ще отговарямъ.

Г. Нешковъ (д. сг): Шомъ казвате, че болшинството живѣе съ глоби, ще Ви се възразява.

Г. Желъзковъ (раб): Вие се ловите за една фраза, която не е казана на васъ лично.

Г. Нешковъ (д. сг): Оттеглете я.

Г. Желъзковъ (раб): Азъ се обяснихъ.

Д-ръ Ц. Дяковъ (д. сг): Той мисли, че не живѣе въ България; смѣта се за русинъ.

Председателствуващъ А. Христовъ: Продължавайте, г. Желъзковъ.

Г. Желъзковъ (раб): Азъ зная къде живѣя; зная, че живѣя въ България.

Д-ръ Ц. Дяковъ (д. сг): Объркахте се, като че-ли сте отъ друга планета!

Г. Желъзковъ (раб): Не съмъ се объркалъ. — Г. г. народни представители! Съ този законопроектъ, тъй както е нареденъ, ако се приеме тъй, съ всичкитѣ му текстове и съ забележката къмъ чл. 14, вие фактически искате да отнемете хлѣба на тѣзи хора, които се казватъ амбулантни търговци, не имъ давате възможност да изкарватъ по честенъ начинъ своето препитание. Вие не посочвате начинитѣ, по които ще пласирате силитѣ на тѣзи хора. Когато въ този моментъ се затварятъ фабрики, когато се увеличава безработицата, когато отъ всички страни у насъ идатъ бѣжанци, какво ще направите съ тѣзи хора?

Д. Мангърровъ (д. сг): Самитѣ амбулантни търговци искатъ да се направи корекция на чл. чл. 11 и 14, но не това, което вие искате.

Г. Желъзковъ (раб): Защото знаятъ, че ще имъ отнемете всичко.

Д. Мангърровъ (д. сг): Изглежда, че сте излѣзли на трибуната само да демагогствувате. Самитѣ амбулантни търговци не говорятъ съ този езикъ, съ който говорите Вие. Вие искате само да провокирате.

Г. Желъзковъ (раб): Тѣ правятъ политика съ това. Тѣ смѣтатъ, че като се съгласятъ по принципъ съ законопроекта, ще могатъ да се запазятъ. Въ сжщностъ, обаче, тѣ нѣма да се запазятъ. Съ забележката къмъ чл. 14 се цели тъкмо да се унищожи цѣлата амбулантна търговия. И, като прокарате този законопроектъ, ще видите, че въ едно кжсо време ще унищожите цѣлата амбулантна търговия. Защото нищо не прѣчи на една търговско-индустриална камара да посочи забраната и на други артикули.

Д. Мангърровъ (д. сг): Право е, че Вие говорите отъ името на затворницитѣ и емигрантитѣ, а не отъ името на амбулантнитѣ търговци.

Г. Желъзковъ (раб): Защо?

Д. Мангърровъ (д. сг): Вие говорите отъ името на апашитѣ.

Г. Чернооковъ (д. сг): Отъ името на заразенитѣ отъ венерическа болестъ ли говорите?

Г. Желѣзковъ (раб): Азъ говоря за български граждани. Вие обиждате амбулантните търговци.

Г. Чернооковъ (д. сг): Вие ги обиждате, като казвате, че съ този законопроектъ ще се отнеме хлѣбътъ на амбулантните търговци. Азъ прочетохъ внимателно цѣлия законопроектъ и видѣхъ, че той не имъ отнема хлѣба, а урежуиравя правата имъ по единъ регламентационенъ начинъ. Законопроектътъ не иска да позволи на всѣки агентъ да гони амбулантния търговецъ, а цели да му регулира правото по единъ регламентационенъ начинъ. Само на осждения за разбойничество и на заразения отъ венерическа болестъ законътъ отнема хлѣба.

А. Стояновъ (раб): На Георги Поповъ Вие отнехте ли възможността да бжде търговецъ?

Г. Желѣзковъ (раб): Вие сами признавате това, което казвамъ азъ въ мотивитѣ къмъ законопроекта.

Д. Мангърровъ (д. сг): Не сте чели мотивитѣ.

Г. Желѣзковъ (раб): Въ мотивитѣ къмъ законопроекта се казва, че се води една голѣма борба между търговското и занаятчийското съсловие и амбулантните търговци, и че съ този законопроектъ ще се уреди въпросътъ, а ние казваме, че не е този начинътъ, по който ще се уреди този въпросъ.

Д-ръ Ц. Дяковъ (д. сг): Самитѣ амбулантни търговци одобряватъ законопроекта, а вие казвате, че той не билъ добъръ! (Глъчка)

Председателствуващъ А. Христовъ: (Звъни) Моля, тишина, г-да.

Г. Желѣзковъ (раб): Отъ друга страна, на търговско-индустриалните камари се дава право да издаватъ разрешителни за амбулантна търговия, безъ амбулантните търговци да сж представени въ търговско-индустриалните камари.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Тѣ иматъ свой съюзъ.

Г. Желѣзковъ (раб): Да, иматъ съюзъ и искатъ да бждатъ представени въ търговско-индустриалните камари.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Представени сж.

Г. Желѣзковъ (раб): Тѣ искатъ да бждатъ представени тамъ, за да могатъ да запазятъ интереситѣ си. Или нѣкъ трѣбва да признаете това, което тѣ искатъ — че само чрезъ тѣхния съюзъ трѣбва да става издаването на разрешителни. Но вие оставяте цѣлата тази работа на търговско-индустриалните камари.

Ние считаме, че този законопроектъ, така както е внесенъ, унищожава амбулантните търговци, а не урежуиравя положението имъ. Амбулантните търговци ще останатъ на улицата, безъ вие да се погрижите по-нататкъ да имъ намѣрите мѣсто.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Вие ще се погрижите.

Г. Желѣзковъ (раб): Числото на безработнитѣ у насъ отъ день на день се увеличава все повече и повече, и вие ще се намѣрите предъ една криза по-голѣма отъ сегашната и никакъвъ заемъ не ще бжде въ състояние да поправи това положение.

Ето защо, по принципъ ние сме противъ този законопроектъ. Ние сме за пълната свобода на търговията, но за ограничение на едрата търговия. (Възражения отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Стефанъ Бояджиевъ.

С. Бояджиевъ (д. сг): Г. г. народни представители! Взехъ думата, за да отхвърля обвинението на преждеговорившия ораторъ, който каза, че настоящиятъ законопроектъ целѣлъ да унищожи амбулантните търговци и че съ него се вършела услуга само на занаятчийското, търговското и индустриалното съсловие. Че това не е вѣрно, говори фактътъ, че този законопроектъ не е дѣло само на правителството;

той е дѣло на търговско-индустриалните и занаятчийските камари, . . .

А. Стояновъ (раб): Кѣдето едриятъ капиталъ командва.

С. Бояджиевъ (д. сг): . . . които се занимаватъ специално съ стопанския животъ въ нашата страна. Тѣ сж дали своето съгласие. Повече отъ една година този законопроектъ е обсъжданъ и обмислянъ здраво и тогава е поднесенъ на Парламента за приемане. Този законопроектъ е въ интереса на самитѣ амбулантни търговци. Защото една много малка частъ, единъ много малкъ процентъ злоупотрѣблява съ довѣрието на амбулантния търговецъ предъ консоматора, предъ потребителя. Цѣлото амбулантно съсловие е за този законопроектъ. Едва 5% амбулантни търговци мошеници, осждани за престѣпления, съ неизвестно мѣстожителство, се явяватъ предъ българския потребителъ и му поднасятъ недоброкачествени стоки, . . .

Министъръ Ц. Бобошевски: Или крадени.

С. Бояджиевъ (д. сг): . . . мешини вмѣсто кожи и всевъзможни други продукти, фалшификация на нашето занаятчийско и индустриално производство, и по този начинъ потребителътъ става тѣхна жертва. Амбулантните търговци въ своето болшинство, 55% отъ тѣхъ, желаятъ този законопроектъ да регулира тѣхната търговия, да запази тѣхнитѣ интереси, да издигне тѣхния престижъ и да вдѣхне по-голѣмо довѣрие къмъ тѣхъ въ нашитѣ потребители. Защото, знаете, напоследкъ нашиятъ потребителъ започна да бѣга отъ амбулантния търговецъ и да отива къмъ магазинитѣ на търговцитѣ и занаятчийцитѣ. Г-да! Амбулантните търговци не сж пройдохи, не сж хора случайни, не сж хора на комунистическата партия, на Работническата партия; тѣ сж хора почтени, . . .

А. Стояновъ (раб): Като Георги Поповъ.

С. Бояджиевъ (д. сг): . . . хора занаятчи, които поради войнитѣ изядоха своитѣ капитали и се принудиха да станатъ амбулантни търговци; тѣ сж хора на порядъка, за днешния общественъ строй, които повече отъ васъ (Сочи лѣвицата) милѣятъ за своитѣ интереси и не се безпокоятъ, че ще пострадатъ отъ този законопроектъ.

Казва преждеговорившиятъ ораторъ: „Какъ така ще задължите амбулантните търговци да бждатъ редовни по отношение на своитѣ задължения къмъ държавата, да плащатъ редовно данѣцитѣ си, тогава когато обикновениятъ търговецъ не е редовенъ?“ Това е една лъжа, г-да! У насъ и занаятчиата, и индустриалецътъ, и търговецъ сж редовни, изправни по отношение на задълженията си къмъ държавата. Ако нѣкой е нередовенъ, има санкции за това, има екзекутори, има пристави, които изтрѣбватъ тѣзи задължения. Кажете ми кой търговецъ, кой занаятчия, кой индустриалецъ не е изплатилъ своитѣ задължения къмъ държавата? Всички сж издѣлжени, само мащина пройдохи, мошеници, които се явяватъ ту въ Пловдивъ, ту въ Бургасъ, ту другаде, прикрити подъ разни имена, могатъ да се укриватъ отъ държавните бирници и да не плащатъ никакви данѣци. Ето защо, това се урежда съ законопроекта. Вие знаете, че амбулантни търговци продаватъ на пазара химикали, всевъзможни превързочни материали, лѣкарства, взривни вещества — за които артикули въ законопроекта се казва кой може да ги продава и кой носи отговорностъ за това. Законопроектътъ регулира амбулантната търговия и въ тази посока. Както виждате, цѣлиятъ законопроектъ е нагоденъ така, че да се създадатъ възможности и условия да може това съсловие да се развива и да живѣе, а не да го умѣртва, да го унищожи.

Азъ ще се съглася съ г. Пждарева, че въ нѣкои членове отъ този законопроектъ трѣбва да се направятъ известни корекция въ комисията. Така напр. по отношение възрастъта на амбулантния търговецъ азъ мисля, че 21 години е много. Предѣлътъ може да бжде напр. 18—19 години.

Д. Кьорчевъ (нац. л): (Къмъ министъръ Ц. Бобошевски) Търговскиятъ законъ предвижда 18 години. Той не прави такива ограничения, а Вашето министерство ги прави!

Министъръ Ц. Бобошевски: Какво ми заповѣдвашъ! Я по-другъ тонъ дрѣжете! Какво е това!

Д. Кьорчевъ (нац. л): Юристъ сте и трѣбва да знаете тѣзи работи. Законъ правите!

Министъръ Ц. Бобошевски: Какъвъ е този чорбаджийски тонъ?

Д. Кьорчевъ (нац. л): Чорбаджийски, защото сте юристъ!

Министъръ Ц. Бобошевски: Уважавайте поста, който заемамъ!

Д. Кьорчевъ (нац. л): Вие знаете ли какво сте подписали? Чели ли сте законопроекта, като сте го подписали?

Министъръ Ц. Бобошевски: Най-всестранно съмъ го прочуилъ.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Това положение въ законопроекта за възрастта на амбулантния търговецъ е въ противоречие съ търговския законъ.

П. Палиевъ (д. сг): Дръжте се по-прилично, г. Кьорчевъ!

Д. Кьорчевъ (нац. л): Азъ зная какъ се държа! Нѣма нужда Вие да ми правите бележка.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Какво е това отношение къмъ министра: „Знаете ли какво сте подписали!“ Бждете по-коректни!

Д. Кьорчевъ (нац. л): За каква коректностъ ми говоришь бе?

П. Палиевъ (д. сг): Ей-й-й! Вие не знаете какво приказвате, а претендирате да водите партия следъ себе си!

Д. Кьорчевъ (нац. л): Не претендирамъ да ме водятъ като тебе!

Председателствуващъ А. Христовъ: (Звъни) Моля, г-да! Продължавайте, г. Бояджиевъ.

С. Бояджиевъ (д. сг): Азъ мисля сѣщо, че въ комисията трѣбва да се приеме, щото разрешение за амбулантната търговия да не се издава за една година, а да се издава за единъ срокъ минимумъ отъ 3 години. Съ това, мисля, ще облекчимъ амбулантния търговецъ да не харчи всѣка година излишни срѣдства за тѣзи позволителни.

По въпроса за занаятчийскитѣ стоки. Азъ мисля, че амбулантния търговецъ може да продава занаятчийскитѣ стоки, защото нашитѣ занаятчи не всѣкога иматъ възможностъ да излѣзатъ на пазара да продаватъ своитѣ произведения; трѣбва да освободимъ занаятчиитѣ отъ този ангажментъ само да произвеждатъ. Ще се намѣрятъ посредници амбулантни търговци, които ще могатъ да продаватъ голѣма частъ отъ произведенията на нашитѣ занаятчи. Мисля, че и въ това отношение ще трѣбва да се направи една корекция.

Трѣбва да се направи промѣна и по отношение на златаритѣ, защото всички златарски произведения се продаватъ на нашитѣ пазарища и сборове, а рѣдко въ занаятчийски работилници и дюкяни.

Сѣщо трѣбва да стане промѣна и въ забраната да се продаватъ хранителни продукти. Когато въ единъ окръгъ се позволи разнасянето и продажбата на хранителни продукти, съ това се намалява скѣпотията и улеснява животътъ. Затова мене ми се струва, че не е умѣстно да се забранява разнасянето и продаването на хранителни продукти въ единъ окръгъ. Така че, споредъ мене, трѣбва да се направи една корекция по отношение продажбата на хранителни продукти.

Ако се направятъ тѣзи нѣколко измѣнения въ комисията, смѣтамъ, че законопроектътъ идва тѣкмо навреме да разреши единъ боленъ въпросъ, който досега не бѣше разрешенъ и който ще успокои и търговцитѣ, и индустриалцитѣ, и занаятчиитѣ, а най-много амбулантнитѣ търговци въ нашата страна. (Ръкоплѣскания отъ сговориститѣ)

Председателствуващъ А. Христовъ: Има думата народниятъ представителъ г. Георги Семерджиевъ.

Г. Семерджиевъ (д. сг): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Взехъ думата да се спра само върху нѣ-

кои положения отъ законопроекта. Смѣтамъ, че този родъ търговия, безспорно, има нужда отъ известна регламентация. Съ този законопроектъ ние се вслушваме въ по-вика отъ нѣколко години на нашитѣ дребни занаятчи, а не на едритѣ, както казва колегата оттамъ. (Сочи Г. Желѣзковъ) Този законопроектъ, по моето дълбоко убеждение, ще удари голѣмия, едрия търговецъ, защото амбулантния търговецъ купува стока отъ голѣмия и я пласира по селата. Ако ние ограничимъ амбулантната търговия, ще ограничимъ и пласмента на стокитѣ отъ голѣмитѣ търговци.

Но азъ изхождамъ и отъ друго гледище. Ние сме поддържници на принципа на свободната търговия — това е наше разбиране. Обаче ние не сме отъ тѣзи, които смѣтатъ, че въ даденъ моментъ не е целесъобразно държавата да се намѣсва. Ние се намѣсихме и се намѣсваме не само тукъ. Ние се намѣсихме въ една по-голѣма търговия, въ търговията съ девизи, кждето въведохме дори единъ монополъ.

Я. Сакъзовъ (с. д): И ние искахме това.

Г. Семерджиевъ (д. сг): Хората отъ Земледѣлския сѣюзъ не искаха да направятъ това.

Ц. Стоенчевъ (з. в): Когато ние искахме да се намѣсимъ, всички отъ тамъ (Сочи болшинството) викаха противъ Стамболийски.

Г. Семерджиевъ (д. сг): Така че ние, които сме за свободната търговия, имахме куража да въведемъ дори монополъ за търговията съ девизи. Имайки едно принципиално разбиране, ние винаги търсимъ това, което е разумно и целесъобразно. И никой не може да оспори това. Азъ не съмъ отъ тѣзи, които сѣ противъ амбулантната търговия. У насъ тя е една необходимостъ, тя се е създадала, тя ще вирѣе. Азъ не съмъ отъ тѣзи, които искатъ да отнематъ хлѣба на едни, за да задоволятъ други. Ние търсимъ онова, което е доброто, което е разумното. Смѣтамъ, че по начало нѣма защо да премахнемъ амбулантната търговия, обаче намирамъ, че е умѣстно да се въведе известна регламентация по отношение на хората, които ще продаватъ стокитѣ въ затѣнитѣ крайща на страната, кждето могатъ да се приложатъ всички прийоми на търгуване, чрезъ които знаете какъ се експлоатира нашето просто население. Та, ако въведемъ известни гаранции, като изискваме тѣзи амбулантни търговци, както е казано въ законопроекта, да бждатъ български подданици, да не сѣ осѣждани за тия и тия престѣпления, смѣтамъ, че това ще бжде отъ полза, а не отъ вреда. И какво спъване има въ сѣщностъ? Това е една гаранция, че тѣзи хора, които ще отидатъ въ селата да търсятъ своята клиентела, ще бждатъ подбрани.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Защо да бждатъ български подданици? Отъ търговцитѣ по ул. „Лега“ половина не сѣ български подданици. Взехте ли мѣрки противъ туй?

Г. Семерджиевъ (д. сг): Смѣтате ли Вие, че не е по-добре, ако амбулантнитѣ търговци бждатъ български подданици?

Д. Кьорчевъ (нац. л): Щомъ голѣмитѣ търговци не сѣ — не смѣтамъ.

Г. Семерджиевъ (д. сг): Оставете голѣмитѣ. Принциплътъ „всичко или нищо“ не е нашъ.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Въпросътъ е за прехрана на хората. Една държава, която уважава себе си, трѣбва да дава подслонъ на чужденцитѣ да си изкарватъ честно прехраната.

Г. Семерджиевъ (д. сг): Г. Кьорчевъ! Кажете ми, ако има туй ограничение по-добре ли е или по-зле?

Д. Кьорчевъ (нац. л): Това трѣбваше да бжде едно време, а не сега да бждатъ испански подданици, французски подданици, югославянски подданици.

Нѣкой отъ сговориститѣ: Кой ги направи?

Д. Кьорчевъ (нац. л) Направи ги една корумпирана полиция, която ги обира.

Сжияният сговористъ: Като вашата.

Г. Семерджиев (д. сг): Предъ насъ имаме едно конкретно положение въ законопроекта. Азъ поддържамъ, че е умѣстно това ограничение. Ако вие смѣтате, че е по-добре да нѣма туй ограничение, не го поддържайте.

Ето защо считамъ, че тази регламентация по отношение на известни качества на амбулантнитѣ търговци, които ще продаватъ стоки изъ селата, е умѣстна и въ това отношение законопроектътъ безспорно е добъръ.

Законопроектътъ предвижда и друго едно ограничение, съ което се цели да се гарантира населението въ селата отъ изнудвачи, отъ хора, които отиватъ не да пласиратъ стоки, а да изнудватъ и да лъжатъ. Той предвижда извѣстенъ контролъ върху самитѣ артикули, които ще се продаватъ. Азъ смѣтамъ, че една такава гаранция е умѣстна. Обаче лично азъ ще кажа, че тази фактурна система не знамъ доколко ще даде резултатъ; поне отъ опита съ Дирекцията за стопански грижи и обществена предвидливостъ го знаемъ.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Както съ карнеткитѣ, които магнахте.

Г. Семерджиев (д. сг): Но самиятъ принципъ да има контролъ върху артикулитѣ е добъръ. Ако намѣримъ нѣщо по-подходящо, по-разумно, безспорно, ще го възприемемъ въ комисията. По този въпросъ ще помислимъ, но като принципъ смѣтамъ, че това е една голѣма крачка напредъ.

(Председателското мѣсто се заема отъ подпредседателя **В. Димчевъ**)

Трети единъ въпросъ се повдига по отношение фискалната процедура. **Г. Желѣзковъ** каза: „Защо съ този законъ искате днесъ данъци отъ амбулантнитѣ търговци?“ Законопроектътъ не визираща облагане съ данъци. Въ него се предвижда само една процесуална техника, за да можемъ да намѣримъ амбулантнитѣ търговци и да ги обложимъ. Тѣ сж проходящи, подвижни и ние за това създаваме една фискална техника, за да можемъ, както казахъ, да ги намѣримъ и обложимъ. **Г. Желѣзковъ** пита: „Голѣмиятъ търговецъ облагатъ ли го?“ Ами че той има магазинъ, дюкянъ, както и дребнитѣ занаятци, той подава декларация и лесно е да го намѣришъ. Туй нѣщо, **Г. Желѣзковъ**, което има въ законопроекта, не е нѣщо ново само въ нашата фискална политика, то е въ цѣлия свѣтъ. Питиепродавецътъ кога плаща своя данъкъ? Съ патента.

Г. Желѣзковъ (раб): Има срокове.

Г. Семерджиев (д. сг): Какви срокове? Води патентъ за 6 месеца, плаща си данъка, плаща си патента и пр. Защо сега правите тая дребна демагогия? Вземете и чуждитѣ комисионери въ България; и тѣ си плащатъ данъка. Вземете търговцитѣ на тютюнъ, които идватъ у насъ; и тѣ си плащатъ данъка наведнѣжъ. Ако вие сега ни кажете една друга процедура, съ която можемъ да постигнемъ този резултатъ, ние ще я възприемемъ. Ние не правимъ това съ целъ да отежнимъ положението имъ, но не намираме другъ начинъ, по който да ги обложимъ.

А ние поддържаме, че всички категории производители трѣбватъ да бѣдатъ на една нога, равни, по отношение на фискалнитѣ тежести. Не може да продължава това положение: дребнитѣ търговци да плащатъ данъци, защото иматъ дюкяни, а други да се измъкватъ отъ фискалната мрежа, защото били подвижни. Ние търсимъ да установимъ едно равенство въ тежеститѣ между тѣхъ, за да се избѣгне нелоялната конкуренция. Азъ признавамъ, че да се взема данъка отъ тѣхъ напредъ, това е една тежестъ; но азъ не виждамъ по кой другъ начинъ можемъ да ги обложимъ. Ако въ комисията се намѣри нѣкой другъ по-лекъ способъ — ще го възприемемъ. Но принципътъ да поставимъ амбулантнитѣ търговци на равна нога, по отношение на облагането, съ другитѣ търговци, е принципъ много справедливъ.

Но когато се взематъ тѣзи гаранции по отношение на лицата, по отношение на стокитѣ и по отношение на фискалното изравняване, азъ смѣтамъ пъкъ, че на тѣзи хора следъ това вече ще трѣбва да имъ дадемъ една по-голѣма свобода. И лично азъ съмъ поддържалъ на такива лица, които иматъ тѣзи качества, да имъ дадемъ свободата да търгуватъ въ всички окржъзи, да не ги ограничаваме да търгуватъ само въ единъ окржъгъ, защото имаме всички гаранции за тѣхъ и за продуктитѣ. Азъ намирамъ, че нѣма защо да отиваме въ другата крайностъ — да ги

ограничаваме да търгуватъ само въ единъ окржъгъ. Този въпросъ може да се разгледа отъ комисията, но азъ лично поддържамъ, че това ограничение е много голѣмо. Защото азъ държа смѣтка и за друго: да не би, като ограничимъ много тая амбулантна търговия, да ударимъ тѣзи, на които искаме да услужимъ.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Ще стане контрабандистъ.

Г. Семерджиев (д. сг): Нѣма да стане контрабандистъ. — Амбулантниятъ търговецъ е единъ особенъ родъ търговецъ. Характерното въ неговата търговия е това, че той самъ отива да търси клиентелата. По този начинъ той извършва единъ пласментъ, който безъ него нѣма да се извърши. Стоката, която амбулантниятъ търговецъ продава, той я закупува отъ други — закупува я отъ занаятчиитѣ, отъ другитѣ търговци. Затуй азъ не бихъ искалъ да спънемъ този пласментъ, като регулираме амбулантната търговия. Азъ бихъ искалъ да засилимъ този пласментъ и да направимъ по условия амбулантнитѣ търговци къмъ другитѣ търговци и занаятчици.

Законопроектътъ предвижда едно ограничение и по отношение на артикулитѣ, съ които могатъ да търгуватъ амбулантнитѣ търговци. Безспорно, взети сж предъ видъ и санитарни съображения — що се отнася до продажбата на медикаменти, отрови, живакъ, взривни материали, киселини и др. такива — а също има и морални съображения.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Учебници и училищни потрѣби.

Г. Семерджиев (д. сг): Обаче въ чл. 14 има единъ пунктъ, по който бихъ искалъ да обърна вашето внимание. Той е пунктъ първи — за занаятчийскитѣ произведения. Азъ имамъ предъ видъ единъ особенъ родъ произведения, които въроятно не сж взети въ съображение отъ комисията, която е изработила законопроекта. Понятието занаятчийски произведения обхваща много видове артикули. Въроятно комисията е имала предъ видъ общарскитѣ произведения.

К. Маноловъ (зан): Касае се за продуктитѣ, които засѣга законътъ за организиране и подпомагане на занаятитѣ.

Г. Семерджиев (д. сг): Азъ искамъ да се спра на нѣкои продукти, които се произвеждатъ въ балканскитѣ краища, въ Троянско и другаде — напр. грънчарството. Ако погледнемъ строго, грънчарскитѣ произведения сж занаятчийски произведения. Но тѣ представляватъ единъ особенъ сортъ. Ако забранимъ търговията на разносъ, ние ще спънемъ продажбата на грънчарскитѣ произведения. Тѣй че, виждате, има известно противоречие между интереситѣ на разнитѣ браншове. Азъ мисля, че трѣбва да се спремъ повече на този въпросъ.

Ц. Табаковъ (зан): Въ комисията.

Г. Семерджиев (д. сг): Да.

Ц. Табаковъ (зан): Само тоя браншъ.

Г. Семерджиев (д. сг): Азъ говоря за грънчарството. — Вѣрно е, че чл. 17 позволява на занаятчиата да продава самъ произведенията си, обаче съгласете се, че единъ грънчаръ — азъ знамъ това по наблюдение въ този край — никога не отива да продава самъ произведенията си.

К. Маноловъ (зан): Съ чл. 17 това се урежда.

Г. Семерджиев (д. сг): Чл. 17 казва, че занаятчиата може да продава на разносъ произведенията си, но практиката у насъ е друга: . . .

Ц. Табаковъ (зан): Понеже грънчарството е развито само въ две околии — Троянска и Берковска — това може да се уреди.

Г. Семерджиев (д. сг): . . . има каруцари, които взематъ стоката отъ грънчаритѣ и отиватъ да я продаватъ. Това е едно.

Сжщото нѣщо може да се каже и за друго едно производство, което докосва пакъ балканскитѣ краища, а именно производството на дървени коларски, талигарски и други дърводѣлски артикули. Смѣтамъ, че търговията и съ тѣзи артикули трѣбва да бѣде освободена отъ ограниченията.

Ако по този начинъ направимъ една разумна регламентация на амбулантната търговия, безъ да отиваме до

крайности, ние действително ще създадем единъ законъ, отъ който ще спечели нашето занаятчийско производство, пъкъ и нашата търговия ще бжде поставена на едни още по-здрави начала.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Димо Кьорчевъ.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Г. г. народни представители! Не бихъ искалъ да вземамъ думата, когато се приема законопроектътъ по принципъ, но направихъ това, защото работническиятъ представителъ г. Желѣзковъ поиска да създаде впечатлението, като че ли само той единичкъ се противопоставя на внесения законопроектъ. Внесения законопроектъ по принципъ ще го приемемъ, но азъ се присъединявамъ къмъ бележката на г. Пѣдарева, целта на която е да не се забравя, че Народното събрание винаги, когато се сезира съ единъ законопроектъ, не може да бжде успокоено съ това, че законопроектътъ билъ изработенъ въ търговски камари, отъ компетентни учреждения, понеже това насъ не освобождава отъ грижата да мислимъ по-нататкъ върху законопроекта или пъкъ не ни заставлява да не правимъ опозиция по него. Мисълта на г. Пѣдарева бѣше, че Камарата трѣбва да бжде единъ справедливъ арбитъръ между съсловнитѣ интереси, въ случая между интереситѣ на търговското и занаятчийското съсловие и интереситѣ на многолюдното съсловие на амбулантнитѣ търговци.

Второ едно съображение, за да взема думата, е и получаването на много телеграми — както и другитѣ народни представители сѣ получили — отъ много крайща на България по поводъ внасянето на този законопроектъ въ Народното събрание. Г. министърътъ на търговията дава следнитѣ мотиви за приемане на законопроекта: „Трѣбва“, казва, „да приемемъ този законопроектъ, за да задоволимъ справедливитѣ искания на търговцитѣ и занаятчиитѣ;“ . . .

Министъръ Ц. Бобошевски: И на амбулантнитѣ търговци.

Д. Кьорчевъ (нац. л): . . . „второ, да не се отнема хлѣбътъ на амбулантнитѣ търговци, и трето, да продължи възможността населението да купува етино“. Тѣзи три положения трѣбва да влѣзатъ и въ текста на закона. Ако тѣ стоятъ въ мотивитѣ къмъ законопроекта, всичко онова, което е текстъ на закона — да не говоря поотдѣлно — трѣбва да бжде съобразено съ тѣхъ. Трѣбва да задоволимъ търговцитѣ и занаятчиитѣ, трѣбва да задоволимъ амбулантнитѣ търговци, трѣбва да позволимъ на населението и по-нататкъ да купува етино. Да задоволимъ нуждата на фиска отъ срѣдства, да направимъ администрирането по събирането на данѣнитѣ въ тази областъ по-лесно — това може да стане, но по никакъвъ начинъ не трѣбва да се създаватъ ограничения за амбулантнитѣ търговци, които ограничения да бждатъ по-голѣми отъ тѣзи за обикновенитѣ търговци. Не бива да създаваме единъ специаленъ законъ, съ който да ограничаваме амбулантнитѣ търговци, които сѣ агенти на голѣмитѣ търговци, по единъ такъвъ начинъ, че голѣмитѣ търговци да иматъ повече привилегии отъ малкитѣ. Азъ смѣтамъ, че мотивитѣ на законопроекта, както сѣ дадени, сѣ въ едно противоречие съ самия текстъ на законопроекта.

Министъръ Ц. Бобошевски: Кажете текстъ отъ законопроекта, който да противоречи на самитѣ мотиви, а не само така да приказвате.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Ще Ви кажа. — Вие искате амбулантнитѣ търговци да бждатъ български подданици. Нѣма никой, който да е противъ това ограничение. Направете го за всички търговци, а не търговцитѣ англосисти отъ ул. „Леге“ да бждатъ чужди подданици.

Министъръ Ц. Бобошевски: Знаете ли мотивитѣ на законопроекта?

Д. Кьорчевъ (нац. л): Знаемъ ги. Законопроектътъ цели да създаде работа за нашитѣ хора. Неуже-ли това занятие, амбулантната търговия, трѣбва да бжде само за насъ?

Министъръ Ц. Бобошевски: Утре ще ми правите питане защо има безработица.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Съ законопроекта искате за амбулантния търговецъ 21-годишна възраст, когато търговскиятъ законъ изисква 18-годишна възраст.

Министъръ Ц. Бобошевски: Тогава трѣбва да има решение на роднинския съветъ.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Недейте прави капризъ отъ тази работа. Съгласете се и тукъ възрастта да бжде 18 години, защото е справедливо, защото се касае за търговци, които трѣбва да бждатъ млади, да могатъ да тичатъ, да обикалятъ, да развиватъ по-голѣма енергия, за да търсятъ купувачи. Защо е това ограничение за амбулантния търговецъ, когато отъ него се изискватъ и маса други удостоверения, а отъ другия търговецъ не се изискватъ?

Ние тукъ нѣмаме едно посочване — както става обикновено въ законитѣ — на занаятчийскитѣ произведения. Всѣки законъ трѣбва да изброява по възможность всичко.

Министъръ Ц. Бобошевски: Законътъ за подпомагане на занаятитѣ ги изброява.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Министерството на търговията, промишлеността и труда, при което има едно специално отдѣление за търговията, можеше много лесно да ги изброи, а не ние да се питаме какво ще стане съ грънчаритѣ отъ Троянъ, съ гаванкаджитѣ отъ Габрово, съ пожаритѣ отъ Костенецъ и пр.

Министъръ Ц. Бобошевски: Не всички занаяти се покровителствуватъ отъ закона, а само онѣзи, които фигуриратъ въ списъка. Има маса професии, които не сѣ занаятчийски. Напр. хлѣбарството, готварството, фризьорството не фигуриратъ въ занаятитѣ, тѣ сѣ изключени. Мѣрдавно ще бжде онова, което е установено отъ закона за подпомагане на занаятитѣ.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Когато правите единъ законъ за амбулантната търговия, не трѣбва да давате поводъ за литература, не трѣбва да препращате хората къмъ други закони. Законътъ трѣбва да бжде цѣлостенъ самъ по-себе си, за да знае всѣки задълженията си.

Министъръ Ц. Бобошевски: Ние нѣма да въвеждаме турската система. Старитѣ турски закони сѣ такива.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Вие искате да оправдаете вашитѣ чиновници.

Министъръ Ц. Бобошевски: Старитѣ турски закони изброяваха всичко. Такъвъ е законътъ за земитѣ и пр.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Това не е лошо. Въ сжщность турскитѣ закони сѣ французски.

Министъръ Ц. Бобошевски: И турцитѣ напуснаха това.

Н. Пѣдаревъ (д. сг): Колкото законътъ е по-ясенъ, толкова по-добре.

Д. Кьорчевъ (нац. л): Има ли грѣшка, ако законътъ бжде ясенъ, категориченъ и достъпенъ за всички? Казвате, че занаятчийскитѣ професии сѣ изброени въ закона за подпомагане занаятитѣ. Колцина знаятъ това?

Министъръ Ц. Бобошевски: Вие сте го правили този законъ.

Д. Кьорчевъ (нац. л): По този поводъ азъ бихъ обърналъ внимание на нашето председателство, на президента, когато се внасятъ законопроекти за измѣнение на нѣкои закони, да ни се даватъ и старитѣ текстове на законитѣ, за да ги сравняватъ народнитѣ представители, а не, както сега, да се казва: „Измѣнява се буква б, ж“, — върви търси! Ами че тукъ има хора безъ цензъ, но тѣ сѣ политически лица. На тѣхъ трѣбва да се каже кой текстъ какъ се измѣнява. Ние като че ли сме академия и все юристи! Г. министъръ Бобошевски казва: „Има специални текстове въ закона за подпомагане занаятитѣ“. Добре, ако тази работа бжде подложена на пледоария, тя ще бжде изяснена. Но не е нужно да става така. Затуй законопроектъ не трѣбва да има такъвъ характеръ. Като се вслушва въ молбитѣ на едни и като уважава исканията на други, той трѣбва да има характеръ да помогне на еднитѣ и на другитѣ. Не значи, че като го е изработила търговската камара, трѣбва непременно да го приемемъ. Не бива да се дава да се разбере, че Камарата, Народното събрание ще приеме молбитѣ на едно съсловие, а ще отхвърли тия на

друго. Ние представяваме моралния престиж на държавата и тръбва да бъдем справедливи арбитри. Тоя смисъл имаше бележката на г. Пждарева. Той е отъ болшинството и не можеше да се впусне въ подробности.

Заявявамъ: ще гласуваме по принципъ за законопроекта, но той е несвършенъ.

Министъръ Ц. Бобошевски: Никога не съмъ претендиралъ, че законопроектътъ е свършенъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Борисвъ Павловъ.

Б. Павловъ (д): Г. г. народни представители! Дейността на всъко едно съсловие, всъка една стопанска дейностъ въ една правова държава тръбва да бжде урегулирана, тръбва да бжде регламентирана. Това е преди всичко въ интересъ на самата държава, въ интересъ на нейното стопанство. Отъ тая гледна точка, законопроектътъ, който ни се представя, и съ който се регламентира амбулантната търговия, по принципъ не може да срещне никаква опозиция. Сега, когато се говори по принципъ, обаче, може да се направи упрѣкъ на г. министра на търговията, че е закъснѣлъ съ този законопроектъ. Нужно е да се създаде единъ законъ, който, като регламентира амбулантната търговия, същевременно да не създава прѣчки за амбулантнитѣ търговци, да не лишава хиляди граждани отъ занятие. За единъ законъ, който да бжде въ интересъ на самитѣ амбулантни търговци, едновременно съ това и въ интересъ на стопанската дейностъ, на оная обмѣнъ, който тия търговци обслужватъ, безъ да се фаворизира едно или друго съсловие, една или друга стопанска дейностъ, за единъ такъвъ законъ нашата група ще гласува.

Що се касае до представения ни законопроектъ, нека ме извиня уважаемиятъ министъръ на търговията, той страда отъ много голѣмъ формализъмъ, бихъ казалъ и канцеларщина. Отъ друга страна, липсва едно дълбоко познание на дейността на амбулантния търговецъ въ връзка съ условията въ България, при които той е поставенъ да работи. Азъ се присъединявамъ напълно къмъ мнението на г. Пждарева, който въ една друга форма подчертава това, що азъ казвамъ. Неговитѣ мисли сж правдиви и тѣ целятъ именно да се махнатъ ония дефекти, които съществуватъ въ законопроекта.

Не може да се иска отъ единъ амбулантенъ търговецъ да изпълни всички ония изисквания, които сж набеязани въ законопроекта, за да му се даде нужното разрешение, защото, при порядкитѣ въ нашитѣ държавни учреждения и въ индустриалнитѣ камари, това иска време и ще спѣва дейността на амбулантния търговецъ.

Ограничава се областта, въ която амбулантниятъ търговецъ може да развие своята търговска дейностъ. Не можете вие да ограничите областта на действие на амбулантния търговецъ и да му кажете: „Затваряме те въ Врачанския окръгъ“. Ами че той може да премине въ Орханския околия, която е въ Софийския окръгъ. Какво прѣчи това? Нима това би било въ вреда на обмѣната, на стопанската дейностъ, която той върши? Безспорно не. Но това ограничение ще спѣва амбулантната търговия.

Азъ се присъединявамъ напълно къмъ тезата на г. Кьорчева по въпроса за възрастта. Г. министърътъ на търговията се обади и каза: „Да, ама по търговския законъ тръбва разрешение на роднинския съветъ, за да стане търговецъ единъ 18 годишенъ младежъ.“ Е, че какво отъ това? Важно е, че единъ непълнолѣтенъ 18-годишенъ младежъ, обаче еманципиранъ, може да стане търговецъ. Тогава защо да не може да стане търговецъ-амбулантъ единъ младежъ навършилъ 18-годишна възраст, особено като се има предъ видъ неговата дейностъ въ сравнение съ другата търговска дейностъ; като се има предъ видъ, че амбулантната търговия изисква млади, прѣгави хора? Ние знаемъ какво значи тази търговия въ България. Въ интересъ на амбулантната търговия, въ интересъ на обмѣна е, възрастта да се намали на 18 години.

На амбулантнитѣ търговци се разрешава да иматъ помощници, но въ единъ текстъ отъ законопроекта се казва, че помощницитѣ тръбва да отговарятъ на ония условия, на които тръбва да отговаря и амбулантниятъ търговецъ, т. е. да иматъ всичкитѣ ония качества, които сж имъ нужни, за да имъ се признае правото на амбулантни търговци. Това е излишно, защото амбулантниятъ търговецъ преди всичко се подпомага отъ членоветѣ на своето домашно кинство. Тамъ той ще постави или своя синъ, или нѣкое род-

нинско дете, или своята жена. Въ такъвъ случай ще наложите съответното наказание на този амбулантенъ търговецъ, затова защото неговиятъ помощенъ персоналъ не отговаря на условията, на които тръбва да отговаря единъ амбулантенъ търговецъ. Дейността на този родъ помощници не е ограничена въ много по-голѣми търговски обсъги. Смѣтамъ, че и това е една несъобразностъ съ ония цели, които преследва законопроектътъ.

Въпросътъ за фактуритѣ се изясни отъ г. Семерджиева. Какво значи амбулантна търговия съ фактури? Това е една смѣшна работа, бихъ казалъ азъ, Кой амбулантенъ търговецъ ще представи фактури, кой ще ги даде и какъ ще ги вземе? Създава се една прѣчка за самия амбулантенъ търговецъ.

Обръщамъ вниманието на почитаемото Народно събрание на забраната, която е предвидена въ закона за ония, които не сж изплатили своитѣ данѣци. Единъ амбулантенъ търговецъ, който не е изплатилъ своитѣ данѣци, не може да бжде такъвъ. Тогава ние ще тръбва да теглимъ консеквенции и да идемъ по-нататъкъ, че на всѣки стопанинъ, какъвто и да бжде той, щомъ не се е издължилъ къмъ фиска, ще тръбва да не му позволимъ да работи. Тия ограничения сж по-тежки, отколкото ограниченията за ония търговци, които не вършатъ амбулантна търговия.

Министъръ Ц. Бобошевски: 150 л. данѣкъ — голѣма работа! Колкото да не е безъ нищо.

Б. Павловъ (д): Прочее, моля тия бележки, които правя, да се взематъ предъ видъ, когато се гласува законопроектътъ членъ по членъ.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ представителъ г. Тома Константиновъ.

Т. Константиновъ (нац. л.): (Отъ трибуната) Г. г. народни представители! Законопроектътъ е набързо внесенъ и не е проученъ добре. Този законопроектъ повдига голѣмъ интересъ въ нашето общество. Сдружението на амбулантнитѣ търговци е подало изложение, въ което изяснява, че законопроектътъ се стреми да унищожи амбулантната търговия. Ако едно съсловие, което брои 12 хиляди души, налага повикъ, че се заплашва неговото съществуване, народното представителство е длъжно да обърне внимание на този повикъ, тъй като то е длъжно да даде закони на страната, които ще гарантиратъ материалното съществуване на всички съловия. Само това дава право на опозиционнитѣ народни представители да твърдятъ, че законопроектътъ повдига общо негодуване, не задоволява общитѣ интереси.

Прави впечатление, че въ законопроекта е прокаранъ принципъ, споредъ който амбулантнитѣ търговци се поставятъ подъ контролата на търговско-индустриалнитѣ камари. Това е много важно и на него азъ обръщамъ вниманието на г. министра. Не може едно съсловие да бжде поставено подъ контролата на друго съсловие. Търговско-индустриалнитѣ камари сж камари, които по закона представляватъ едритѣ и срѣдни търговци. Ако амбулантнитѣ търговци, сдружението на които не се признава отъ закона, ще бждатъ поставени подъ контролата на търговско-индустриалнитѣ камари, които ще имъ даватъ разрешение само за една година да търгуватъ само въ единъ окръгъ, а не въ цѣлата страна, азъ намирамъ, че то ще бжде опасно и ще бжде използвано противъ амбулантнитѣ търговци. Следъ голѣмата война животътъ въ България и въ всички страни става сложенъ, повдигатъ се много конфликти между съсловията, и държавата е длъжна да разреши много въпроси правилно, за да може да внесе хармония между отдѣлнитѣ съловия. Ако държавата не може да внесе хармония между отдѣлнитѣ съловия, нѣма да има сила да осъществи вътрешния миръ, който е нуженъ най-вече на България. Жалко е, че въ България, следъ голѣмитѣ септемврийски събития и при тежкото финансово положение, малко се прави отъ днешното правителство, за да се обезпечатъ добри условия на съществуване на всички съловия и да се увеличи народното благосъстояние. Ние виждаме единъ стремежъ у днешното правителство да защищава едритѣ капиталисти, лихваритѣ и спекулантитѣ търговци. Това е опасно явление, това нѣма да допринесе нищо за общото успокоение на тази страна.

Азъ ще цитирамъ текстове, за да видите, че това, което твърдя, е право.

Споредъ чл. 6, разрешенията за амбулантна търговия се издаватъ отъ съответната търговско-индустриална камара,

Сдружението на амбулантните търговци въ своето изложение иска — виждате колко е скромно искането — чл. 6 да се измени въ смисълъ, разрешенията за амбулантната търговия да се издаватъ отъ търговско-индустриалните камари, като заявлението бжде подадено отъ сдружението. Вие оставяте амбулантните търговци напълно на волята, разпоредбите и произвола на търговско-индустриалната камара. Тя не може да бжде арбитъръ въ отношения и интереси икономически. Тя самата има интересъ да защитава интереситѣ на едритѣ търговци и индустриалци. Както казахъ Съюзътъ на амбулантните търговци въ своето изложение иска въ чл. 6 да се каже, че заявлението се подава следъ като мине презъ сдружението. Ето единъ принципъ много правъ и вие ще сгрѣшите, ако поставите правото на амбулантния търговецъ да търгува подъ волята на индустриалните камари.

Споредъ законопроекта разрешенията за търгуване се издаватъ само за единъ окръгъ. И това не е право. Това значи да се осуети амбулантната търговия. Ако на единъ търговецъ, който иска да търгува, му се дава право да търгува въ цѣла България, защо единъ амбулантенъ търговецъ се ограничава да търгува само въ единъ окръгъ? Това е единъ ударъ на амбулантната търговия, това има за целъ да унищожи амбулантната търговия.

Г. г. народни представители! Ако е вѣрно това, което се твърди отъ Съюза на амбулантните търговци, които сѣ много скромни, които нѣматъ сили да се борятъ за изменение на законопроекта; ако тѣзи хора се поставятъ въ положение да не могатъ да съществуватъ, ако се оставя едно съсловие отъ 50 хиляди души да страда, да бжде въ мизерия и да се увеличава общата мизерия, която съществува въ България, въ такъвъ случай този законопроектъ нѣма да внесе справедливостъ, а е опасенъ законопроектъ, който противопоставя едно съсловие на друго съсловие. Понеже този законопроектъ съдържа текстове, които засѣгатъ отдѣлните съсловия и имъ нанасятъ ударъ, ние не можемъ да го гласуваме.

Както се забеляза отъ преждеговорившитѣ, законопроектътъ изисква, шото амбулантниятъ търговецъ да е навършилъ 21-годишна възраст. Това е въ противоречие съ общитѣ закони. Ако отъ единъ търговецъ, който не е амбулантенъ и който трѣбва да има по-голямъ цензъ отъ амбулантния, вие искате да има 18-годишна възраст, на какво основание искате отъ амбулантния търговецъ да има 21-годишна възраст? Търговецътъ, който не е амбулантенъ, трѣбва да има по-високъ цензъ отъ амбулантния, който не засѣга толкова голѣми интереси, който е едно дребно съществуване, което търси да преживѣе въ тази страна.

Ако сравните изложението на амбулантните търговци съ законопроекта, ще видите голѣми противоречия, ще видите, че исканията на амбулантните търговци сѣ много справедливи. И за да бждете прави въ случая, за да направяте законопроекта справедливъ, налага ви се да го проучите повече, да проучите и онѣзи искания, които се повдигатъ отъ заинтересованитѣ, отъ амбулантните търговци. Съжалявамъ, че така набързо се разрешава единъ въпросъ, който е много важенъ. Когато се касае за урегулиране икономическитѣ интереси на отдѣлни съсловия, тогава не трѣбва да се бърза; трѣбва повече проучване, трѣбва и повече справедливостъ за да излѣзе законътъ такъвъ, че да не накърнява интереситѣ на отдѣлни съсловия и да не ги смущава. Този законопроектъ повдига негодувание, и за това вие трѣбва да обърнете повече внимание на него и да направите нуждното. Ние не сме противъ принципа на регламентацията; ние искаме да се регламентира не само амбулантната търговия, но общо търговията. Съ законопроекта се туря едно хубаво начало, обаче, съ него не трѣбва да се бърза. За това ще трѣбва, като отиде законопроектътъ въ комисията, тамъ да бжде проученъ по-добре и тогава да се внесе тукъ, въ пленума, за приемане.

Г. г. народни представители! Като свършвамъ, дължа да отбележа, че въ България трѣбва да се прави всичко възможно, за да се намалява мизерията. Вследствие на войнитѣ, вследствие на лошата политика на днешното правителство, вследствие и на други причини, има общо обедняване въ страната. Този фактъ е неоспоримъ. Той създава негодувание всрѣдъ много срѣди и поражда недоволства всрѣдъ народа. Този народъ трѣбва да бжде успокоенъ. Ако желаете да успокоите този народъ, вие ще го успокоите не съ насилие, а когато ще му дадете възможностъ да има повече материално състояние и щастие.

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата народниятъ престаивителъ г. Христо Баралиевъ.

Х. Баралиевъ (с. д): Г. г. народни представители! Материята, която урежда настоящиятъ законопроектъ, по своето естество е нова за народнитѣ престаивители, а сѣщо така и отъ твърде деликатно естество и твърде сложна. Въ мотивитѣ къмъ законопроекта на г. министра азъ чета, че законопроектътъ билъ съставенъ следъ обстойни проучвания. Но отъ онова, което азъ виждамъ изложено въ него, намирамъ, че проучванията не сѣ били достатѣчни, че не е взето мнението на всички заинтересовани въ случая, за да се изработи законопроектътъ така, че да отговори на назрѣлитѣ нужди на едно регламентиране на тази нова категория търговия. И заради туй ние виждаме какъ отъ всички страни единодушно се констатирватъ дефекти въ законопроекта, които дефекти, споредъ мене сѣ отъ доста сжщественно значение и до известна степенъ ще внесатъ нѣкои ограничения, ще спнатъ амбулантната търговия, ще засегнатъ интереситѣ и на други съсловия въ нашата страна — и на работници, и на занаятчии, и на търговци, по-дребни и едри, а сѣщо така ще засегнатъ и интереситѣ на земледѣлското население.

Азъ смѣтамъ, че единъ сжщественъ дефектъ въ мотивитѣ къмъ законопроекта е това, че г. министърътъ не ни дава една статистика за числото на хората, които се занимаватъ съ амбулантна търговия. Едини казватъ, че това сѣ 2000 души, други казватъ, че сѣ 4000 души, а самото съсловие на амбулантните търговци претендира, че сѣ повече отъ 50.000 души, които съ своитѣ семейства образуватъ една армия отъ стотици хиляди души.

С. Бояджиевъ (д. сг): 50 хиляди души търговци нѣма въ България.

Х. Баралиевъ (с. д): Азъ не казвамъ, че приемамъ за достовѣрно това число. Но когато законодателствуваме въ Парламента, намъ трѣбва да ни бждатъ дадени всички сурови материали, за да можемъ да бждемъ наясно и да извършимъ една законодателна функция, която ще даде добри резултати. Не можемъ така съ предположения, въ мъглявостъ и шаткавостъ да работимъ. И ако е вѣрно, че търговско-индустриалните камари въ своитѣ райони сѣ направили анкета, та нима бѣше трудно да се установи числото на амбулантните търговци — разбира се не абсолютно точно — за да се види колко сѣ.

Азъ прочетохъ и изложението на амбулантните търговци. Въ него се твърди, че при изработването на законопроекта тѣхното мнение не било взето. Азъ смѣтамъ, че това е единъ сжщественъ дефектъ. Не бива, когато се съставя единъ законопроектъ, да се игнорира мнението на съответната заинтересована категория хора. И г. министърътъ, както се е вслушалъ и е взелъ подъ внимание мнението на занаятчиитѣ, мнението на търговцитѣ, мнението на индустриалцитѣ, трѣбваше сѣщо така да вземе подъ внимание и мнението на амбулантните търговци. Дали е това вѣрно, или не е вѣрно, азъ не знамъ; въ всѣки случай въ изложението на амбулантните търговци азъ намирамъ единъ пасажъ, въ който се казва, че когато се е изработвалъ законопроектътъ въ окончателна форма, тѣхнитѣ представители не сѣ били поканени. Нѣщо повече, тамъ се твърди, че тѣхнитѣ представители сѣ били лѣгани, че комисията не заседава, а въ сжщностъ тя е заседавала.

Г. г. народни представители! Амбулантните търговци — това е една нова категория отъ дребни съществувания, която особено отъ войната насамъ почна да се разраства все повече и повече, въ нейнитѣ редове почнаха да влизатъ лица отъ разни други професии. Нека бжда добре разбранъ. Азъ говоря за ония амбулантни търговци, които сѣ почтени, които сѣ редовни, които сѣ лоялни, които съ известна добросъвѣстностъ упражняватъ своето занятие. Азъ не искамъ да включавамъ въ тѣхъ и не искамъ да защитавамъ ония отъ тѣхъ, колкото ще да бждатъ, които извършватъ своята търговия недобросъвѣстно, които си служатъ съ фалшификации, или съ други мошенически срѣдства при упражнението на своята търговия. Но онова, което съставлява ядрото, което съставлява сжщността, есенцията на амбулантните търговци — това сѣ хора на труда, които идатъ било отъ срѣдата на дребнитѣ занаятчии, било отъ срѣдата на работницитѣ, отъ срѣдата на уволнени дребни служачи и чиновници, които особено въ настоящия моментъ на криза, изхвърлени на улицата, вмѣсто да си служатъ съ разни други непочтени срѣдства, отдали сѣ се на единъ търговски трудъ, който споредъ

мене е полезен, когато се извършва добросъвестно и в рамките на закона. Азъ смѣтамъ, че не само войната, но и настоящата безработица, която съществува, и силната парична криза допринесоха извънредно много за увеличаване армията на амбулантните търговци. И не току-така можемъ да махнемъ леко съ ръка върху интереситъ на тая грамадна армия и да гласуваме законопроекта надве, натри. Тая армия е една необходимост, право или криво, тя извършва една полезна функция, като агентъ, който разнася между консоматоритъ разни произведения. И когато тѣ извършватъ своята работа, безспорно е, засѣгатъ се интереситъ на различни категории, преплитатъ се интереситъ на търговеца, на занаятчията и на консоматора. Консоматорътъ иска да има дадена стока колкото се може по-евтино; търговецътъ иска да се пласира неговата стока; занаятчията също така иска да се охрани въ своитъ интереси; амбулантниятъ търговецъ иска да работи.

Г. г. народни представители! Вгледайте се какво представляватъ тия амбулантни търговци. Това сѫ хора изпаднали въ мизерия и сиромашия, които денонощно работятъ, които не познаватъ никаква почивка, които денемъ продаватъ, нощемъ пътуватъ, отдѣлятъ отъ заляка си, за да извършватъ своитъ функции. Ние не можемъ да останемъ безучастни къмъ тежкото положение, въ което се намира тая категория отъ нашето население, както ние не можемъ да останемъ безучастни и къмъ положението на занаятчийтъ, особено на дребнитъ занаятчи, които също така поради войнитъ и поради острата финансова криза се намиратъ въ едно много тежко и отчаяно положение. Ние виждаме какъ занаятчията — азъ съмъ отъ единъ малкъ провинциаленъ градъ и зная това — отъ ранна сутринъ до късна вечеръ работи и не може да пласира своитъ произведения, не може да получи истинскитъ цени на своитъ произведения. И въпреки непосилния трудъ, който полага отъ ранна сутринъ до късна вечеръ, той не може да свърже двата края. Това не е нѣщо случайно. Той се труди, той работи, той не е ленивецъ, но въпреки това той си остава сиромашъ, беднякъ. Тежки данъци, конкуренция, липса на кредити и пр. — всичко това, безспорно, влошава много неговото положение. И азъ смѣтамъ, че държавата трѣбва да погледне по-сериозно на занаятчийското съсловие; тя трѣбва да погледне по-сериозно и на амбулантнитъ търговци, а също така и на съдбата на всички дребни съществуваня у насъ, защото единъ общъ повикъ се издига и разнася въ цялата наша страна отъ всички дребни съществуваня — повикътъ за невъзможността да свържатъ двата края, за невъзможността да живѣятъ. Ако ние вѣнъ отъ Парламента правимъ политика и партизанщина, не бива тукъ, въ Парламента, да не си туримъ прѣста върху тая рана и да не си дадемъ смѣтка за тежкото положение, въ което живѣе занаятчийското съсловие. Ние трѣбва да направимъ всичко възможно, за да подобримъ положението на занаятчийтъ. Напоследъкъ, г-да, ние забелязваме, че интересътъ на народа къмъ дейността на Парламента отслабва. Казва се: „Ние виждаме, че Парламентътъ работи, обаче отъ приетитъ отъ него закони ние не чувствуваме никакво облекчение“. Всички чувствуваме какъ се подбива престижътъ на Парламента. Защо? Защото, когато се създаватъ голѣми закони, съ тѣхъ не се засѣгатъ съществени интереси, нуждитъ, болкитъ на масата по села и градове. Следователно, Парламентътъ не отговаря на своето предназначение. Наистина, въпросътъ за амбулантната търговия е единъ голѣмъ въпросъ, ние не казваме, че той трѣбва да се разреши сега; той ще се разрешава постепенно, съ течение на времето, съ отдѣлни законопроекти. Той е въпросъ на цяла политика, която ще се изрази въ една цялостна система. Но, безспорно е, че ние трѣбва да имаме предъ видъ тая тежка, печална картина на нашата действителностъ всѣкога, когато разглеждаме подобни законопроекти.

Ето защо азъ казвамъ: щомъ като положението на амбулантния търговецъ е тежко, щомъ като картината на неговия животъ е нерадостна, като имаме предъ видъ, че амбулантниятъ търговецъ изпълнява една необходима функция при днешната размѣна на различнитъ артикули, ние ще трѣбва, заставайки на базата за необходимостта отъ неговата функция и заставайки на принципа на свободата — че всѣки трѣбва да бѣде свободенъ да упражнява своето занятие — ние ще трѣбва да се съгласимъ, че амбулантниятъ търговецъ трѣбва да бѣде оставенъ свободно да упражнява своята търговия. Обаче, като признаваме тая свобода, ние не можемъ да не вземемъ мѣрки за регламентирането на тая търговия, за премахването на всички фалшификации, измами и злоупотѣбленя, които нѣкои недобросъвестни представители на амбулантната търговия вършатъ.

Обаче, азъ смѣтамъ, че ние ще можемъ да вземемъ тия мѣрки само тогава, когато законопроектътъ се изучи по-обстойно и само следъ като се чуе мнението на заинтересованитъ съсловия, за да може законопроектътъ да синтетизира въ себе си всички възможни случаи, които могатъ да се явятъ въ живота, а не утре, когато още не е започнало приложението на законопроекта, да намѣримъ, че той страда отъ непълноти, неясности и двусмислия.

Ето защо нашата парламентарна група, като констатира това, заявява, че по принципъ е за една регламентация на амбулантната търговия. Обаче ние сме длъжни да констатираме, че тая регламентация, така както се прокарва съ настоящия законопроектъ, вмѣсто да донесе полза на амбулантнитъ търговци, ще имъ донесе вреда; вмѣсто да донесе известни облаги на обществото, ще създаде излишенъ антагонизъмъ, излишни вражди между отдѣлни съсловия, и ние ще получимъ само отрицателни резултати.

Каква нужда има, напр., отъ всичкитъ формалности, съ които е свързано признаването на правото за амбулантна търговия? Първо, тия формалности сѫ извънредно много обременителни и, второ, тѣ сѫ съпроводени съ изразходването на много срѣдства.

Вие искате да се установи мѣстожителството на амбулантния търговецъ. Това е една полезна мѣрка — властта, администрацията, трѣбва да знае къде да търси амбулантния търговецъ, когато ѝ е потребенъ. Но същевременно съ туй вие правите други ограничения. Г. министърътъ казва: „Где ще намѣрятъ амбулантния търговецъ, за да плати данъка си? — Ще го намѣрятъ въ постоянното му мѣстожителство, отъ гдето той е представилъ документитъ си, за да иска разрешение за амбулантна търговия, тамъ той ще плаща своитъ данъци. Каква нужда има да се иска отъ тоя беднякъ да плаща предварително следующитъ му се данъци? За издаване позволително за амбулантна търговия вие изисквате удостоверение за българско подданство и редица още други удостоверения. Значи, освенъ държавнитъ данъци, ще плаща и редица общински такси, а тѣ, г-да, не сѫ малки. Има общини, дето за едно удостоверение се иска 300—400—500 л. такса. Вие виждате, г. г. народни представители, че амбулантниятъ търговецъ се прекарва презъ различни митарства, за да бѣде въ края на краищата изцѣденъ като лимонъ. Г-да! Това ще спѣне амбулантната търговия. Вие казвате въ чл. 6 на законопроекта, че разрешения за амбулантна търговия се издаватъ следъ като заинтересованото лице представи: удостоверение за българско подданство; че е навършило 21-годишна възраст; медицинско свидетелство, че не страда отъ нѣкоя заразителна или отвращаваща болестъ; удостоверение отъ финансовитъ власти, че е изплатило всичкитъ си дължими данъци за упражнене на амбулантната търговия; свидетелство за съдимостъ и свидетелство, че не е подъ съдъ; удостоверение, че не е лишавано отъ права; свидетелство за честностъ и благонадеждностъ и удостоверение, че е живѣло постоянно поне 3 години въ предѣлитъ на царството. Такива документи ще трѣбва заинтересованото лице да представя всѣка година. Защо? За да му се издаде въ края на краищата разрешение да упражнява амбулантна търговия въ окръга. Съгласете се, че като създавате всички тѣзи митарства, за да се получи разрешение за упражняване амбулантна търговия въ окръга, никой нѣма да поиска да стане амбулантенъ търговецъ. Къде ще пласира своитъ произведения габровския или севлиевския занаятчия въ Търновския окръгъ, който е еднороденъ и по своята структура, и по своитъ занаяти? Тъкмо интереситъ на размѣната, на търговията диктуватъ, продуктитъ отъ единия край на нашата страна да се занесатъ до другия. Ето защо, налага се да се премахне въ чл. 11 постановлението, което дава право на амбулантния търговецъ да търгува само въ административния окръгъ, за който му е издадено разрешителното.

Каква целъ се преследва, като се изисква още, амбулантниятъ търговецъ да притежава редовна фактура, азъ не знамъ.

Министъръ Ц. Бобошевски: Ами има и крадени вещи.

К. Маноловъ (зан): Ще открадне нѣщо отъ Варна, ще го продаде въ Шуменъ.

Х. Баралиевъ (с. д.): Азъ съмъ съгласенъ, че сѫ необходими известни мѣрки, за да се констатиратъ краденитъ стоки, фалшивитъ стоки, но амбулантниятъ търговецъ всѣ-

кога може да ви представи фалшива фактура. Знаете ли кой е издалъ известна фактура? Какъ ще се провѣрява?

П. Петковъ (зан): Нали има власти?

Х. Баралиевъ (с. д): Г-да! Могатъ да се укажатъ още редица конкретни мѣрки въ това отношение, но азъ смѣтамъ, че тѣ въобще нѣма да сж достатъчни.

Министъръ Ц. Бобошевски: Г. Табаковъ! Нѣма ли да вземете думата, за да отговорите на вашитѣ приятели?

Х. Баралиевъ (с. д): Г. министре! Изглежда, че когато разрешаваме единъ голѣмъ въпросъ за България, Вие отъ министерската маса партизаниствувате. Недейте търси подъ вола теле, защото нѣма да го намѣрите. Азъ Ви моля, г. министре, по единъ такъвъ голѣмъ въпросъ да не правите дребнава партизанска политика.

Министъръ Ц. Бобошевски: Азъ моля г. представителя на занаятчиитѣ да се изкажатъ.

Х. Баралиевъ (с. д): Ние разглеждаме на първо четене сега единъ законопроектъ, ще го разгледаме по-обстойно и въ комисията, но азъ питамъ, каква нужда има да става всичко това, когато има забележка къмъ чл. 14, която казва: (Чете) „Министърътъ на търговията, промишлеността и труда може да отмѣни забраната на горнитѣ и да забрани амбулантната търговия и на други артикули за цѣлата страна или за отдѣлни камарни райони по искането на търговско-индустриалнитѣ камари“. Г-да! Та, ако ние делегираме право на г. министра да може да отмѣнява или да забранява амбулантната търговия съ един или други предмети и да определя районитѣ, тогава напразно си губимъ времето, нѣма нужда отъ този законопроектъ. Да оставимъ всичко на г. министра. Азъ смѣтамъ, че таква права Парламентътъ не може за всички случаи и за всѣкога да делегира на министра. Парламентътъ не може да абдикира отъ своитѣ права. Ние създаваме единъ законъ, ние ще опредѣлимъ рамкитѣ и границитѣ на закона и ще кажемъ на изпълнителната властъ да прилага този законъ въ тѣзи рамки и граници. Но ние трѣбва да контролираме, ние трѣбва да знаемъ, че тази изпълнителна властъ не може да злоупотрѣблява и да върши каквото си иска. Инакъ какъ ще я контролираме? Ще трѣбва постоянно да се занимаваме тукъ, въ Парламента, съ нейнитѣ действия. Та смѣтамъ, че тази забележка е абсолютно ненуждна и излишна, че тя накърнява правата и компетенцията на Парламента.

Но виждамъ въ законопроекта, че покрай ограничената и стѣснената за амбулантнитѣ търговци, се създаватъ такива и за търговцитѣ и занаятчиитѣ, виждамъ, че придобити вече права се ограничаватъ. Днесъ обикновениятъ занаятчия и търговецъ е свободенъ, когато поиска, да отиде на който и да е панаиръ, на което и да е мѣсто, да изкара стоката си и да я продава. Сега, по силата на този законопроектъ, това се забранява. Вие можете да бждете търговецъ, можете да бждете занаятчия, но ако поискате да отидете на нѣкой панаиръ да продавате стоката си, трѣбва предварително да се снабдите съ специално разрешение отъ търговско-индустриалната камара за презъ цѣлата година. У насъ, въ България, знаете, панаири ставатъ на много мѣста. Завчера напр. въ Севлиево стана панаиръ. Панаиритѣ ставатъ на широко мѣсто, за да се даде възможностъ да се събератъ повече хора, където търговцитѣ изкарватъ сергии и продаватъ стокитѣ си. Сега, по силата на това положение, единъ търговецъ и занаятчия трѣбва предварително да се снабди съ разрешение, за да продава на панаири. Смѣтамъ, че това постановление е абсолютно ненуждно, защото досега ние не сме констатирали никакви злоупотрѣбления отъ занаятчий и търговци на панаири. Затуй смѣтамъ, че трѣбва да се изхвърли това постановление.

Най-после, ще се спра и върху другъ единъ въпросъ, който не бѣ засегнатъ отъ никого. Това е въпросътъ по какъвъ начинъ се констатирватъ нарушенията и какъ се процедира следъ констатиране нарушенията съ налагането на глоби?

Министъръ Ц. Бобошевски: Съгласно закона за администарцията.

Х. Баралиевъ (с. д): Тъкмо по този въпросъ искамъ да говоря. Съгласно чл. 23 отъ законопроекта, за нарушение

се налагатъ глоби отъ 100 до 5.000 л.; по-нататъкъ има лишаване отъ право на упражнение занятието и т. н. Нарушенията се констатирватъ съ актове, съставени отъ административнитѣ, полицейскитѣ и общинскитѣ власти, отъ органи на търговскитѣ камари и пр., въ присѣствието на двама свидетели. Нѣмамъ нищо противъ това да се констатирватъ нарушенията, но споредъ законопроекта, следъ като се констатиратъ нарушенията, издава се наказателна заповѣдъ и обжалването на тази наказателна заповѣдъ, се казва, че става по реда на чл. 72 отъ закона за администарцията и полицията. Г. г. народни представители! Ние имаме вече една практика съ това пагубно и фатално приложение на чл. чл. 71 и 72 отъ закона за администарцията и полицията. Нека бждемъ безпристрастни въ случая. Азъ мога да ви посоча редъ случаи, при които се е злоупотрѣблявало съ тѣзи прекалено голѣми права и съ тази прекалено голѣма властъ на административнитѣ органи. Не си отворилъ дюкяна, когато околийскитѣ началникъ или полицейскитѣ органъ иска да влѣзе да купи стока, той те преследва, отмѣщава ти, състави ти актъ, издава се наказателна заповѣдъ. Тя е неоснователна и ти имашъ право да я обжалвашъ предъ мировия сѣдия. Но за да я обжалвашъ, трѣбва да депозиращъ предварително 2.000 л. А следъ туй ще чакашъ шестъ месеца и година, докато се насрочи дѣлото. Тамъ ще падне заповѣдта, но какво ти струва като си билъ толкова време тормозенъ? Още повече, когато има случаи да сж съставени по два-три, по десетки актове, както това става особено по избори — съставятъ се актове за лично отмѣщение и за глоби съ стотици хиляди лева. Това право, което даватъ чл. чл. 71 и 72 отъ закона за администарцията и полицията, за да може да се гарантира престижътъ и властта на административнитѣ органи, ние виждаме, че отъ последнитѣ то се използва като сръдство за тормозъ и злоупотрѣбление. Сѣщото нѣщо имаме и тукъ. Та, единъ кметъ или общински органъ отъ селото ще ти състави актъ, ще издаде наказателна заповѣдъ и ще те глоби отъ 100 до 5.000 л., като глобитъ до 300 л. съ окончателни и не подлежатъ на обжалване. Какъ можете да дадете право на единъ кметъ или на единъ общински органъ да издава окончателни наказателни заповѣди за глоби до 300 л.?

Министъръ Ц. Бобошевски: Той не издава заповѣди, а съставя актове.

Х. Баралиевъ (с. д): Въ случая не можемъ да дадемъ такава голѣма властъ и такива голѣми права, защото ще ставатъ злоупотрѣбления. Съгласенъ съмъ истинскитѣ нарушителите да бждатъ наказвани, но невиновнитѣ да бждатъ оправдани, безъ да се създава надъ тѣхъ тормозъ. Какво прѣчи като се издаде наказателната заповѣдъ, да се даде възможностъ да се обжалва тази заповѣдъ по закона за администарцията и полицията, безъ да се депозира гаранция, предъ мировия сѣдия, който ще направи провѣрка и ако има нарушение, ще издаде постановление, което ще бжде окончателно и виновниятъ ще си плати глобата? Дайте възможностъ на една независима, на една самостоятелна властъ, каквито сж сѣдилищата, да провѣри истинността на акта и по този начинъ да избавимъ населението отъ тормозъ и злоупотрѣбление. Съ това ще издигнемъ само престижа на властта, ще спечелимъ и нѣма да има случаи на злоупотрѣбления. Да ви кажа единъ курioзъ. Въ Севлиево околийскитѣ началникъ издава заповѣдъ на всѣки домъ да има националенъ флагъ, и най-важното въ заповѣдта е, че този флагъ трѣбва непременно да бжде два метра дълъгъ, поставенъ на прѣтъ сѣщо два метра дълъгъ. По силата на кой законъ ще заставятъ единъ гражданинъ да издигне надъ къщата си единъ байрякъ два метра дълъгъ, да не бждѣлъ избѣлѣлъ, да бждѣлъ въ опредѣлени размѣри? Тѣзи, които издигатъ байраци сж много по-сѣмнителни патриоти, отколкото онѣзи, които не се забавляватъ съ такива външни манифестации. Нѣма нужда отъ такива заповѣди; въ моментъ на тежка криза това само дразни, като се разпорежда байракътъ да бждѣлъ на прѣтъ два метра дълъгъ и платътъ да не бждѣлъ избѣлѣлъ. Чл. чл. 71, 72 отъ закона за администарцията и полицията не сж създадени за тормозъ. Азъ смѣтамъ, че не бива да отиваме далечъ, а трѣбва да бждемъ разумни. И затуй, моля г. министра да се съгласи, за да се избѣгнатъ злоупотрѣбленията, обжалванията да не ставатъ по реда на чл. чл. 71, 72 отъ закона за администарцията и полицията.

По принципъ ще гласуваме законопроекта, но въ комисията трѣбва да станатъ сѣществени корекции, за да може

да се задоволяват добре разбранитѣ интереси и на занаятчиитѣ, и на амбулантнитѣ търговци, и на други дребни съществування, да имаме добри послѣдствия отъ този законъ, а не той да се яви едно недоносче, както много други закони се явиха.

Председателствуващъ В. Димчевъ: Има думата софийскиятъ народенъ представителъ Цвѣтанъ Стоенчевъ.

Ц. Стоенчевъ (з. в): Г. г. народни представители! Струва ми се, че първиятъ търговецъ въ свѣта е билъ амбулантенъ. Азъ мисля, че откъто съществува търговия и докато ще има търговия, ще има и амбулантни търговци. Къмъ регламентирането на амбулантната търговия, къмъ поставянето подъ известни ограничения и запрещения амбулантнитѣ търговци въ различнитѣ страни се е прибѣгвало въ особени случаи, когато се е смѣтало, че тази търговия — както е било въ сѣвритѣ вѣкове — ще увреди на по-силнитѣ класи или съсловия или ще повреди на добритѣ нрави и попрѣчи на правилния развой на държавата. Така напр. следъ френската революция въ Франция се сѣцатъ да регламентиратъ амбулантната търговия само по отношение на книжаритѣ, затова защото амбулантнитѣ книжари сж успѣли да разпространятъ около 9 милиона тома порнографическа литература. У насъ случаятъ, които ни кара да се сѣтимъ да регламентираме амбулантната търговия, е малко по-особенъ. Мотивитѣ, които се сочатъ отъ г. министра въ законопроекта, сж доста важни и върху тѣхъ трѣбва да се позамислимъ. Единъ отъ мотивитѣ, които е накаралъ г. министра или правителството да ни занимае съ този законопроектъ, е настъпилата криза въ стопанството на нашата страна. Но, като говоримъ за тази криза, за която до вчера не се позволяваше да се говори, смѣтамъ, че трѣбва да констатираме, че тя се дължи не само, както се изразиха нѣкои наши учени, на кризата преживявана отъ цѣлия свѣтъ, особено отъ Европа, но до голѣма степенъ отъ стопанската политика, която се води отъ правителството отъ 9 юний насамъ.

Нека не се спираме сега подробно върху това, каква е била тя и какво е докарала въ това отношение.

Друго едно съображение отъ доста голѣмо значение е констатацията, че у насъ има много чужди подданици, които се занимаватъ съ амбулантна търговия. Не говоримъ за другитѣ занятия, които се упражняватъ отъ тѣхъ, а говоримъ само за амбулантната търговия. Но трѣбва да се забележи, че не само въ амбулантната търговия българскитѣ подданици сж измѣстени отъ чужденцитѣ, но и въ всичкитѣ отрасли българитѣ, дребни съществування, сж измѣстени отъ тѣхъ. Като че-ли политиката на правителството следъ 9 юний е да се отплащаме на чужденцитѣ, особено на руснацитѣ. Азъ не искамъ да кажа, че не трѣбва да бъдемъ благодарни на руския народъ, който даде свободата на България, но не трѣбва да се забравя, че когато искаме да изкажемъ нашата благодарностъ къмъ него, не бива да изоставяме нашитѣ подданици, които не по-малко сж заслужили на държавата, отколкото руснацитѣ. Вие ще видите, че на всички мѣста, където може да се назначаватъ хора безъ образование, където нѣма цензъ, въ разни надничарски и други длъжности, българскитѣ подданици сж измѣстени отъ чужденци, особено руснаци. Идеге въ мината Перникъ, въ захарнитѣ фабрики и ще видите, че чужденцитѣ не само сж тамъ на работа, но тѣ командуватъ, тѣ се налагатъ, злоупоставятъ нашитѣ работници и ги измѣстватъ. Та, когато говоримъ, че чужденци измѣстватъ нашитѣ амбулантни търговци, не трѣбва да се забравя, че тѣ измѣстватъ нашитѣ подданици и отъ други мѣста. Единъ Кемалъ паша не се посвѣни да изпѣди чужденцитѣ отъ страната си. Ние сме много търпеливи, но тогава, когато се касае за хлѣба на нашитѣ подданици, ние трѣбва да се замислимъ и да се справимъ съ чужденцитѣ.

Г. министърътъ, искайки да регламентира амбулантната търговия, може би е ималъ, както и вѣрвамъ, че е ималъ всичкитѣ намѣрения да направи нѣщо добро, обаче, въ края на крайщата, поради деликатността на материята, която третира законопроектътъ, той не е свършенъ и не може да се претендира, че е свършенъ. Но азъ смѣтамъ, че дефектитѣ, които тукъ се посочиха, ще трѣбва да се взематъ подъ внимание въ комисията и да не се бърза съ неговото прокарване, а да се обмисли по-сериозно.

Преди всичко кой може да бѣде амбулантенъ търговецъ? Споредъ законопроекта, за да бѣде нѣкой амбулантенъ търговецъ, трѣбва да притежава качества, каквито трѣбва да притежава единъ чиновникъ. За никоя друга

професия не се изискватъ тѣзи качества, каквито се изискватъ отъ гражданитѣ, които ще упражняватъ тая търговия. Напълно съмъ съгласенъ, че чуждитѣ подданици трѣбва да се изключатъ, особено въ тая стопанска криза, която преживяваме, отъ правото да участвуватъ въ тая търговия. Но другитѣ условия, които се искатъ отъ единъ българинъ, за да може той да упражнява тая търговия, сж твърде тежки и ограничителни. Преди всичко, амбулантнитѣ търговци у насъ сж най-дребнитѣ съществування. Това сж хора, които никѣде на друго мѣсто не сж могли да успѣятъ и тогава почватъ съ тая търговия. Трѣбва да кажа, че не само възрастни хора се занимаватъ съ амбулантна търговия. Често пѣти възрастнитѣ, които ги е срамъ да се занимаватъ съ амбулантна търговия, пращатъ децата си. А въ законопроекта е казано, че трѣбва да бѣдатъ пълноправни граждани. Г. министърътъ нѣкъ каза, че малолѣтнитѣ, за да могатъ да се занимаватъ съ амбулантна търговия, трѣбва да иматъ разрешение отъ роднинския съветъ. Струва ми се, че децата сираци трѣбва да могатъ да упражняватъ тая търговия, безъ да иматъ нужди отъ разрешение, защото къмъ сирацитѣ трѣбва да бѣдемъ по-снизходителни. Обаче има деца, които иматъ родители съ друго нѣкое занятие, което не е достатъчно, за да изкаратъ прехраната на семейството, и тѣ се занимаватъ съ амбулантна търговия. Затова азъ смѣтамъ, възрастта, която ще се иска тукъ, да бѣде намалена на 18 или 19 години, както е за другитѣ търговци, за да могатъ повече хора да участвуватъ въ амбулантната търговия.

Освенъ това, бюрократията не е забравила себе си, при тоя начинъ, по който амбулантнитѣ търговци ще се снабдяватъ съ разрешение. За документитѣ, които сж нуждни за това разрешение, трѣбва да се тича цѣли седмици, защото сж твърде много. Освенъ това тѣ струватъ твърде скѣпо. Вие знаете колко сж осѣждни бюджетитѣ на всички общини и какъ всички общини гледатъ отъ къде могатъ да събератъ такси, и затова тамъ, дето имъ е позволено и дето иматъ неограничено право да слагатъ такси, тѣ ги слагатъ въ най-голѣмъ размѣръ. Селскитѣ общини за едно удостоверение искатъ такса 50 л. И като вземете предъ видъ, че този търговецъ трѣбва да плати и своя данкъ — колкото и малкъ да е той — и други разноски, то значи, че той ще изчерпи капитала си още при снабдяванетоъ съ разрешение за търгуване и ще остане безъ капиталъ, който му е нуженъ да търгува.

Ограниченията, които сж предвидени въ чл. 5, за даване разрешение за амбулантна търговия, безспорно е, че трѣбва да останатъ. Но струва ми се, че забележката къмъ тоя членъ трѣбва да се премахне. Тя гласи така: (Чете) „Лишениитѣ съ присѣда отъ граждански и политически права за други престѣпления, освенъ изброенитѣ въ пунктъ „г“, не могатъ да бѣдатъ амбулантни търговци до опредѣления въ присѣдата срокъ“. Въ пунктъ „г“ на чл. 5 е казано, че само осѣденитѣ за кражба, измама, злоупотрѣбление на довърѣе, развратъ и контрабанда не могатъ да бѣдатъ амбулантни търговци, а отъ друга страна въ забележката се казва, че тѣзи, които сж лишени отъ граждански и политически права, не могатъ да бѣдатъ амбулантни търговци до опредѣления въ присѣдата срокъ. Обаче следъ 9 юний има толкова много хора лишени отъ граждански и политически права, които като ги лишите отъ правото да се занимаватъ съ амбулантна търговия, нѣма съ какво да се занимаватъ. Тогава имъ остава да взематъ пушкитѣ и да отидатъ по горитѣ.

Азъ смѣтамъ, че тая забележка трѣбва да се премахне. Щомъ слагаме ограничението въ пунктъ „г“ за лицата, които сж извършили конкретно посоченитѣ престѣпления, да не могатъ да вършатъ амбулантна търговия, нѣма защо да лишаваме отъ това право и други лица, които поради други престѣпления сж лишени отъ граждански и политически права.

Разрешението, което даватъ търговскитѣ камари за вършене на амбулантна търговия, следъ като имъ се представятъ многобройнитѣ документи, е разрешение, което тѣ не сж задължени непременно да дадатъ — тѣ могатъ да го откажатъ. Азъ съмъ ималъ случай да се разпрavamъ съ търговскитѣ камари. Не знамъ дали тѣ партизанствуватъ, но познавайки нравитѣ у насъ . . .

П. Петковъ (зан): Въ търговскитѣ камари нѣма партизанство.

Ц. Стоенчевъ (з. в): Азъ казахъ, че не знамъ. Не искамъ да кажа, че тѣ партизанствуватъ, не искамъ да

хвърля това обвинение върху тѣзи институти. Но познавайки изобщо нравитѣ въ България, азъ изказвамъ едно съмнение. Тогава, когато единъ гражданинъ е миналъ презъ толкова много митарства и се е снабдилъ съ толкова документи, които му даватъ правото да върши амбулантна търговия, нѣма защо търговската камара да откаже да му даде разрешение. Следъ като той представи всички тия документи, нека търговската камара бѣде задължена да му издаде разрешението.

Г. Семерджиевъ (д. ст): Може да се оплаче.

Ц. Стоенчевъ (з. в): Но докато се оплаче и докато получи право, може да умре отъ гладъ. Още повече, че тѣзи разрешения ще важатъ само за единъ окръгъ и за една година.

Когато имаме такава дълга процедура, когато имаме това регистриране на населението, когато имаме адресна служба, адресни карти, нѣма нужда да се подновяватъ всѣка година тия разрешения; нѣма защо да подлагаме всѣка година тѣзи бедни съществуваня на толкова митарства, да губятъ нѣколко дни отъ своята работа, за да се снабдятъ съ нови документи и ново разрешение за търгуване. Турете друго ограничение — следъ като нѣкой изгуби правата да бѣде търговецъ, да му бѣде отнето разрешението, но не да го карате всѣка година да се снабдява съ разрешение, още повече, че отъ другитѣ търговци не се иска да се снабдяватъ всѣка година съ разрешение. Когато отъ оседналия търговецъ, какъвто и да билъ той, не се иска всѣка година разрешение, защо ще искаме това отъ онзи амбулантенъ търговецъ, който веднѣжъ се е снабдилъ съ разрешение и има право да търгува? Недейте казва, че амбулантниятъ търговецъ, следъ като е платилъ веднѣжъ данъка си, нѣма да можете да го намѣрите втори пътъ, за да плати пакъ данъка си. Понеже е длъженъ да се обаждатъ въ всѣка община, където отива да търгува, отъ амбулантния търговецъ постоянно ще бѣде искано да представи бирническо удостоверение, че си е платилъ данъка. И затуй смѣтамъ, че и амбулантниятъ търговецъ не трѣбва да плаща данъка си предварително, ами трѣбва да го плаща както всички други търговци, защото неговото мѣстожителство е известно.

За предметитѣ, които могатъ да бѣдатъ обектъ на амбулантна търговия. Въ чл. 14 сж изброени всички предмети, съ които не може да се върши амбулантна търговия, като сж включени между тѣхъ и занаятчийскитѣ произведения.

Безспорно, една отъ целитѣ на законопроекта е да опази интереситѣ на занаятчийтѣ. И, действително, съ пунктъ първи на чл. 14, въ който фигуриратъ „занаятчийски произведения“, интереситѣ на занаятчийтѣ сж запазени добре. Но азъ не знамъ дали не би било по-удобно, както и г. Кьорчевъ тукъ се изказа, въ закона да бѣде указано за кои занаятчийски стоки се отнася това, защото не всички занаятчийски стоки могатъ да бѣдатъ включени тукъ. Има занаятчийски стоки, които безъ амбулантна търговия не биха могли да намѣрятъ никакъвъ пласментъ. Това е особено важно, както изтъкна г. Баралиевъ, за населението въ Габровско, Троянско, Севлиевско и т. н., което се занимава съ такава търговия и което, ако нѣма пълненъ асортиментъ отъ артикули, нѣма да може да упражнява тази търговия, защото съ единъ, или съ два, или съ три вида стока не може да прави тая търговия, която може да прави, когато има по-голямъ асортиментъ отъ стоки.

Отбелязано е тукъ, че търговия съ учебници амбулантнитѣ търговци не могатъ да правятъ. Кое е съображението за това ограничение, азъ не мога да си обясня. Може-би поради това, че въ района на всѣка окръжна училищна инспекция се въвеждатъ въ училищата учебници, различни отъ тѣзи, въведени въ районитѣ на другитѣ инспекции, а амбулантнитѣ търговци ще носятъ най-различни учебници, стари и т. н., се е смѣтало, че учебницитѣ ще се излгватъ да купуватъ учебници, които не ще имъ служатъ презъ годината. Но въ учебницитѣ, г-да, е изложена официалната наука и мене ми се струва, че не търговията съ тѣхъ трѣбва да се забрани, а трѣбва да се забрани търговията съ други книги, съ които се разпространява порнография, които докарватъ упадѣкъ на нравствеността. Това, че нѣкой купи учебникъ, който не ще му послужи въ училището, не е беда; въ учебника нѣма нищо, което може да повлияе лошо; паритѣ, дадени за една книга съ добро съдържание, не сж загубени.

Що се касае, г-да, до правото на г. министра да обявява за забранена амбулантната търговия съ нѣкои стоки, или пъкъ да я позволява съ други, азъ мисля, че, когато редимъ единъ законъ, не е удобно да даваме такива права на г. министра. Ако можеше така да се постѣпва, тогава съ единъ единственъ членъ можеше да дадемъ право на г. министра, когато поиска, съ една наредба да опредѣли кои стоки амбулантнитѣ търговци иматъ право да разпространяватъ и кои не и да се свърши така цѣлата работа.

Споредъ законопроекта, амбулантниятъ търговецъ не може да има помощникъ. Ако той иска да има такъвъ, трѣбва предварително да съобщи, и името му да бѣде вписано въ картата на самия търговецъ. Азъ ще искамъ г. министърътъ да ни каже тукъ, жената и децата на търговеца считатъ ли се като помощници и трѣбва ли да бѣдатъ вписани тѣхнитѣ имена въ картата на търговеца, или тѣ свободно могатъ да го придружаватъ и да му помагатъ въ търговията. Навсѣкѣде по чуждото законодателство, както е въ Норвегия, въ Франция и т. н., жената и децата на търговеца се считатъ винаги като негови помощници, и никой не иска отъ тѣхъ документитѣ, които се искатъ за помощницитѣ по настоящия законопроектъ. Струва ми се, че и тукъ трѣбва да се разбира така, че домашнитѣ на търговеца могатъ винаги да му помагатъ, безъ да имъ се иска за това нѣкакво специално разрешение или нѣщо подобно.

За наказанията вече се говори. Добре би било да се вслушате въ съображенията, които г. Баралиевъ изтъкна, че не може така предварително да се осѣждатъ хората, още повече като се има предъ видъ, че наказанията ще се налагатъ отъ администрацията. А какъ се налагатъ тѣ отъ нея, имаме многобройни примѣри: за нищо и никакъвъ поводъ се налагатъ максимални глоби, налагането на които засегнатиятъ не може да обжалва, защото е материално притѣсненъ, и така глобитѣ се трупатъ на шията му, държавата никога нѣма да ги събере, но и той нѣма да може да упражнява своята търговия. Като ще налагате наказания, наредете предварително да се провѣрва простѣпката, че тогава налагайте наказанието и събирайте глобитѣ, които сте наложили.

Съ тия забележки, които направихъ по законопроекта, и които, смѣтамъ, ще се взематъ въ съображение отъ комисията, когато ще ни поднася законопроекта на второ четене, ние сме съгласни по принципъ съ законопроекта и ще го гласуваме: (Рѣкопѣскания отъ земледѣлицитѣ — крило „Врабча“)

Председателстващъ В. Димчевъ: Има думата г. министърътъ на търговията, промишлеността и труда.

Министъръ Ц. Бобошевски: Г. г. народни представители! Следъ развититѣ се обширни дебати, почти всички въпроси се изясниха и, като така, моята задача е свършено улеснена. Азъ не съмъ претендиралъ, че представениятъ законопроектъ е свършенъ и трѣбва да бѣде приетъ непремѣнно *tel quel*, както е представенъ. Като всѣко човѣшко дѣло, и той може да има своитѣ недостатѣци. Но да се твърдятъ работи, които най-заинтересованото съсловие въ случая — амбулантнитѣ търговци — ги отрече, това не разбирамъ. Нѣкон тукъ поддържаха, че ние съ тоя законопроектъ целимъ да унищожимъ амбулантнитѣ търговци, да ограничимъ свършено амбулантната търговия и да лишимъ отъ препитание единъ значителенъ брой български граждани, както твърдятъ г. г. Желѣзковъ и Баралиевъ. Самитѣ амбулантни търговци въ своето изложение до народнитѣ представители — ако сте си дали трудъ да го прочете и проучите, ще сте видѣли това — съзнаватъ нуждата отъ регламентация на тази търговия и казватъ, че тази регламентация е малко захъснѣла. Поради изтъкнатитѣ съображения въ мотивитѣ къмъ законопроекта, които вие само приповторихте, тази търговия е вземала чувствителни размѣри, тя се е разрасла. Азъ не мога да кажа точно какво е числото на амбулантнитѣ търговци, защото, когато единъ министъръ каже нѣщо, то трѣбва да бѣде автентично и вѣрно. Понеже не разполагамъ съ точни данни, не мога да кажа, че сж 50 хиляди души амбулантнитѣ търговци, но въ всѣки случай тѣ сж значителенъ, доста голѣмъ брой. И затуй трѣбва да се погрижимъ съ единъ законъ да регламентираме дейността на амбулантнитѣ търговци, които, въ различие отъ уседналитѣ, отиватъ по стѣгди, мегдани, къщи и улици да търсятъ консоматоритѣ. Не сж 50 хиляди души, но не мога

да кажа, че сѣ 10 хиляди души. Мога да кажа, че едно значително число български граждани, поради изброенитѣ причини въ мотивитѣ на законопроекта — упадъкъ въ занаятитѣ, търговията, свободнитѣ професии — граждани, които преди войнитѣ търсѣха другаде препитание, сега нарамиха колички, сергии. Освенъ това, дойдоха много бѣжанци отъ Македония и Тракия, дойдоха много руснаци, много арменци и други чужди елементи. Всички тѣ потърсиха препитание и го намѣриха въ тази търговия. Следствие на това, числото на амбулантнитѣ търговци въ България се извънредно много увеличи. Но има и други съсловия, не по-малко скѣпи за българската държава — занаятчийското съсловие, дребнитѣ търговци, детайлисти, интереситѣ на които сѣ преплетени съ интереситѣ на амбулантнитѣ търговци. И ние сме се старали да създадемъ хармония, да потърсимъ, както се каза отъ ораторитѣ, синтезъ въ тия противоречиви интереси и, доколкото е възможно, да ги задоволимъ съ тоя законопроектъ. И ако не вѣрвате на моята декларация, че тоя законопроектъ е всестранно изученъ отъ най-компетентнитѣ и най-интересованитѣ фактори, а именно търговско-индустриалнитѣ камари, съ участие на амбулантнитѣ търговци, азъ ще се позова на декларацията на представителя на занаятчийското съсловие — варненскиятъ народенъ представител, който потвърди, че действително и амбулантнитѣ търговци — не само търговско-индустриалнитѣ камари — сѣ вземали активно участие въ събирането на материалитѣ и изготвянето на законопроекта. Защото, г. г. народни представители, има създаденъ законъ за организиране и подпомагане на занаятитѣ, който законъ, чрезъ тоя законъ за регламентация на амбулантната търговия, не можемъ да го направимъ бѣла книга. Ние изискваме известни условия, за да бѣде човѣкъ занаятчия. Занаятчията плаща доста чувствителни данѣци, той плаща наемъ за своето заведение, когато амбулантниятъ търговецъ не притежава тия качества, които се изискватъ отъ занаятчията и не понася ония тежоби, които последниятъ има. А има хора, които безъ да плащатъ данѣци, безъ да сѣ издържали нуждитѣ изпити, безъ да иматъ дюкянъ, произвеждатъ недоброкачествени продукти и впоследствие амбулантнитѣ търговци ги разнасятъ и правятъ една нелюбялна конкуренция на самитѣ занаятчии. Ние не можемъ да останемъ индеферентни къмъ оплакванията на занаятчийтѣ, които казватъ, че има маса хора, които безъ да сѣ държали изпитъ, безъ да понасятъ тежести, доста чувствителни, изработватъ произведения, даватъ ги на амбулантнитѣ търговци на по-низки цени, а тия последнитѣ ги разнасятъ и носятъ щети на занаятчийтѣ, защото ги конкуриратъ и занаятчийтѣ не могатъ да продаватъ онова, което е и по-добре изработено и по-доброкачествено. Освенъ това занаятчийтѣ казватъ: „Ние, едно важно съсловие, отъ 200—300 хиляди души, сме въ криза“. Ние не можемъ да не отговоримъ на тѣзи искания. Представителитѣ на занаятчийското съсловие държатъ непремѣнно за този законопроектъ, като заявяватъ, че тѣ сѣ го сериозно проучили и сѣ вземали подъ внимание и исканията на амбулантнитѣ търговци. Дребнитѣ търговци се оплакватъ отъ голѣмитѣ търговци, които даватъ стоки на консигнация на амбулантнитѣ търговци, които, безъ да плащатъ данѣци, безъ да плащатъ наеми, правятъ една нелюбялна конкуренция на детайлиститѣ търговци. Това е сѣщо така едно важно съсловие и ние ще трѣбва да вземемъ подъ внимание и неговитѣ искания и да ги съгласуваме съ тѣзи на амбулантнитѣ търговци. Този законъ, като органически законъ, трѣбва да засегне и лицата, които иматъ право да търгуватъ, и обекта на тази търговия и района на тази търговия. Такива принципи ние сме прокарали въ законопроекта.

Въ какво отношение още се ограничава амбулантниятъ търговецъ? Въ това, че се правятъ известни ограничения по отношение на националността. Ние не можемъ да отворимъ широко вратитѣ на България за всѣки единъ арменецъ, за всѣки единъ грѣкъ, за всѣки единъ изгоненъ отъ Русия, щомъ дойде тукъ да му позволимъ да вземе сергия или количка и да прави конкуренция на българския амбулантенъ търговецъ и на онѣзи съсловия, за които ви говорихъ. Посочете ми, въ коя страна се позволява абсолютна свобода на всѣки единъ дошелъ чужденецъ да почне веднага търговия. Той трѣбва да преживѣе известно време тукъ, да понесе известни фискални тежести, макаръ и нищожни, за да можемъ да му позволимъ да изкарва препитанието си. Ако не направимъ това, вие какво ще направите? Утре ще отправите интерпелация: защо търпите без-

работицата да бѣде създавана отъ присѣтствието на работници и амбулантни търговци чужденци? Вие всѣки день задавате въпроса, защо още търпимъ въ нѣкои държавни учреждения чужденци. Ако ние предпочитаме работници български подданици, естествено, че ще трѣбва да предпочетемъ и амбулантни търговци български подданици. Затова ние казваме, че единъ чуждестранецъ, ако не е прекаралъ три години въ България и ако не е оседналъ 6 месеца въ една община, нѣма право да търгува, безъ да плаща никакви данѣци, безъ да сме го освидетелствували дали не носи зараза. Неговата амбулантна търговия по естеството си може да е такава, че той да бѣде носителъ на зарази и затова трѣбва да искаме отъ него едно медицинско свидетелство. Искаме сѣщо да ни представи едно свидетелство за сѣдимостъ, че е почтенъ и благонадежденъ човѣкъ. Амбулантната търговия е често пъти въ рѣцетѣ на крадци или на хора, които злоупотрѣбватъ съ довѣрието на хората, хора осѣждани за нѣкои тежки престѣпления, които разнасятъ крадени предмети или предмети отъ съмнително качество.

Лоши ли сѣ тия ограничения, които правимъ? Протестираме, че възрастта, която се изисква отъ амбулантния търговецъ, е 21 години, а не 18 години. Възражихъ на г. Кьорчева, че нищо друго не сме направили, а само сме приложили обикновения принципъ на търговското право, споредъ който по изключение се позволява на 18-годишенъ да търгува, ако роднинскиятъ съветъ съ пълно съзнание реши, че младежътъ, макаръ и непълнолѣтенъ, е достатъчно сръченъ и подготвенъ за търговия. Най-после мога да се съглася съ тази концесия, когато се касае за непълнолѣтни, да се иска оторизацията на роднинския съветъ, както се иска и за обикновения търговецъ.

Какви сѣ другитѣ ограничения? Че сме искали амбулантнитѣ търговци предварително да плащатъ данѣцитѣ си. Това е много естествено. Не може да подравняваме оседналия търговецъ съ амбулантния. Оседналиятъ търговецъ е постоянно подъ рѣжа на финансовитѣ началници и на финансовитѣ агенти и тѣ всѣки моментъ могатъ да го екзекутиратъ. А какъ ще гонимъ амбулантния търговецъ, за да му вземемъ данѣка? Ние тогава ще трѣбва не да утроимъ, а да удесеторимъ фискалната администрация, която да преследва амбулантнитѣ търговци, за да платятъ единъ малѣкъ данѣкъ отъ 150 л., колкото само да се каже, че плащатъ. Не е ли преувеличено обвинението, че ги отрупваме съ голѣми данѣци? Какво представляватъ 150 л.? Това е 5 л. златни, това е нищо. Ние искаме този, който изкарва своето препитание, да плати данѣкъ. Това е единъ принципъ, легалъ въ нашето финансово законодателство, че всѣки единъ, който намира условия за съществуване, който намира условия за своя поминѣкъ, трѣбва да понесе известенъ данѣченъ товаръ, защото тази държава трѣбва да се поддържа, нейнитѣ нужди сѣ голѣми. Всѣки день вие искате създаването на нови сервиси, на нови служби, социално законодателство и т. н. Това какъ ще можемъ да го осъществимъ, ако почнемъ едно постоянно и всестранно опрошение, всѣки да изкарва своето препитание, а да не дава това, което неговитѣ податни сили му позволяватъ?

Тия ограничения, които сме направили, сѣ продиктувани и отъ други съображения, отъ съображения на ограничение заразитѣ, да не се позволява на единъ, който е заразенъ отъ известна болестъ, да отива и да разнася заразата.

Ограничението по отношение на предметитѣ, съ които може да се търгува, и то има своя смисълъ — да се покровителствува занаятчийството. Всички тия предмети фигуриратъ въ закона за покровителствуване на занаятитѣ и нѣма нужда въ този законъ да изброяваме подробно всичко онова, което регламентира единъ специаленъ законъ. Особено за този родъ занаятчийски произведения би трѣбвало да се помѣсти една голѣма таблица, но нѣма нужда да се помѣства, защото я има въ специалния законъ и защото не се подава на описание, що е промишленъ, що е фабриченъ, що е индустриаленъ и що е занаятчийски продуктъ. Ние казваме, че произведенията на занаятчийското производство не могатъ да бѣдатъ обектъ на амбулантна търговия. Самиятъ занаятчия въ резолюцитѣ, взети въ неговитѣ конгреси, иска той да си ги продава при създалитѣ се многобройни панаири въ България. Нѣма страна, въ която да има толкова много панаири, както въ България. Азъ мога да ви заявя, че ние сме страна, която е преситена отъ панаири. На занаятчията му е достатъчно лично да споходи нѣколко панаири въ годината, за да може да

скулира своитѣ произведения. По този начинъ ние го гарантираме отъ онѣзи, които не сѣ занаятчии и които съ недоброкачествени стоки му правятъ нелоялна конкуренция чрезъ амбулантнитѣ търговци.

Като изключимъ занаятчийскитѣ произведения, търговията съ които е монополъ на самитѣ занаятчии, другитѣ предмети, които сме изброили, сѣ отъ такова естество, г-да, че никой не може да каже нѣщо противъ тѣхното ограничение. Какъ може да се позволи на известни хора да си играятъ съ народното здраве? Какъ може да се позволи да се продаватъ отъ амбулантни търговци аптекарски материали, при едно население не толкова культурно, да го заблуждаватъ, да го лѣкуватъ съ всевъзможни отрови? Императивни съображения за запазване на народното здраве диктуватъ да включимъ въ листата на запретенитѣ предмети и тѣзи артикули. Какъ можемъ да допустнемъ търговията съ отрови, напр. съ живака и други, съ които така много се злоупотрѣбва въ селата? Какъ можемъ да допустнемъ търговията съ взривни вещества, търговията съ скъпоценни камъни? Какъ можемъ да допустнемъ известни хора да отиватъ да лѣжатъ населението съ фалшиви камъни, вземени отъ „Диамантенъ кралъ“ въ София, да ги разнасятъ и да експлоатиратъ населението? Въ никой случай това не трѣбва да се допуща. Сжщото е и съ лотарийнитѣ билети, съ предметитѣ противъ добритѣ нрави, картитѣ за хазартни игри и т. н. Въобще за всички тѣзи предмети, които сме ограничили, не може да се направи каквато и да било обжекция, каквото и да било възражение, че по нѣкакви други съображения, по-важни, трѣбва да ги допустнемъ при амбулантната търговия, амбулантнитѣ търговецѣ да се занимава съ пласирането на индустриалнитѣ произведения, на промишленитѣ произведения. По отношение онова, което се фабрикува масово за една масова консомация, той е напълно свободенъ. Всичко онова, което е работено отъ занаятчиата, което е неговъ личенъ трудъ и кждето се съчетаватъ и капиталътъ и работникътъ — това е аслж занаятчийството — то трѣбва да си бжде монополъ на занаятчиата. Въ България има 300 хиляди души занаятчийско съсловие, и ние ще трѣбва за този основенъ елементъ на нашата държава . . .

И. п. Янчевъ (з. в): Г. министре! . . .

Министъръ Ц. Бобошевски: Не ме прекъсвайте.

И. п. Янчевъ (з. в): Единъ въпросъ.

Министъръ Ц. Бобошевски: Какъвъ?

И. п. Янчевъ (з. в): Щомъ като дадемъ свобода на амбулантната търговия, по отношение фабричнитѣ произведения, нѣма ли тогава именно да се увредятъ интереситѣ на занаятчиитѣ?

Министъръ Ц. Бобошевски: Въ това отношение ние сме се движили само въ рамкитѣ на онова, което занаятчийството иска, и сме гледали занаятчиитѣ да бждатъ запазени. Тѣ си иматъ своя клиентела, свои пазари и намиратъ начини да пласиратъ своитѣ произведения.

Така че, г-да, съвършено неоснователно е възражението, което се прави по отношение ограничението на предметитѣ, които могатъ да се продаватъ отъ амбулантнитѣ търговци, което ограничение сме предвидѣли въ законопроекта, вънъ отъ ограничението по чл. 5 за качества, на които трѣбва да отговаря единъ амбулантенъ търговецъ.

Третото голѣмо възражение е по това, защо сме ограничили територията, въ която амбулантнитѣ търговецѣ може да върши своята търговия. Това ограничение сме го предвидѣли, за да нѣма акумулация, за да нѣма натрупване, за да има малко разпредѣление на амбулантнитѣ търговци. Смѣтаме, че единъ окръгъ е предостатъчна територия. Нашитѣ окръзи, г-да, сѣ доста голѣми. Това ограничение има силенъ корективъ въ възможността, която даваме на амбулантния търговецъ да продава на всички панаири въ България. Вънъ отъ това, че той може да продава въ единъ окръгъ, той може, по силата на законопроекта, да посещава всички панаири въ България, безъ никакви ограничения. А панаиритѣ въ България, гдето най-добре ставатъ срещи между консоматоритѣ и амбулантнитѣ търговци, сѣ толкова много, стига само да желатъ да ги посещаватъ последнитѣ.

Друго възражение се направи, че таксата за издаванетоъ разрешително за амбулантна търговия, 150 л., била много голѣма. Тя е съвършено малка, г-да. Въ подобнитѣ закони на други страни тя е много по-голѣма. Азъ имамъ

тукъ законитѣ на нѣколко държави, защото настоящиятъ законопроектъ не е само наше произведение, а ние сме си послужили и съ подобнитѣ закони на други държави — ромънския, английския, германския. Всички държави сѣ регламентирали тая материя. Ние даже сме позакъснѣли, както справедливо направя такава бележка единъ отъ ораторитѣ. Отдавна трѣбваше да създадемъ този законъ. Въ подобнитѣ закони на другитѣ държави азъ виждамъ, че данъчнитѣ тежести на амбулантнитѣ търговци сѣ много по-голѣми отъ тѣзи, които ние предвиждаме.

Друго възражение се прави по това, защо позволяваме на търговско-индустриалнитѣ камари да бждатъ контрола, тѣ да издаватъ удостоверения и т. н.? То е много естествено. Търговско-индустриалнитѣ камари, станали и занаятчийски съ закона, който прокарахме презъ 1924 г., кждето сѣ представени еднакво тритѣ съсловия — и индустриалнитѣ, и занаятчийтѣ, и търговцитѣ — ние ги смѣтаме като едни помощници на Министерството на търговията, промишлеността и труда. Ние не можемъ да внесемъ въ Народното събрание нито единъ законопроектъ отъ стопански характеръ, ако не вземемъ предварително тѣхното мнение, защото смѣтаме, че тѣ сѣ най-мѣрдавитѣ и най-компетентнитѣ, че тѣ най-добре могатъ да промишляватъ за интереситѣ на търговията, индустрията и занаятчийството. Съ този законъ отъ 1924 г. ние направихме, щото тия три съсловия отдѣлно, независимо и самостоятелно да промишляватъ за своитѣ интереси. И какво грѣчи на амбулантнитѣ търговци да бждатъ достойно представени въ тия търговско-индустриални и занаятчийски камари? Тѣ иматъ пълна свобода да бждатъ представени тамъ и нѣма никакви ограничения за това, освенъ да си регистриратъ фирмата. Данъчниятъ цензъ отъ 100 л., който сжществуваше по-рано, за да бждешъ избирателъ въ търговско-индустриалната камара, сега не сжществува. И ако амбулантнитѣ търговци желаятъ да бждатъ чути тѣхнитѣ думи въ тия институти, могатъ да изпълнятъ тая формалностъ, да участвуватъ въ изборитѣ, да превзематъ камаритѣ, ако сѣ толкова многобройни, и тѣхното мнение да бжде зачетено. Кое друго учреждение бихъ могълъ азъ да предвидя да се занимава съ амбулантнитѣ търговци? Министерството ли? Министерството не може да върши тая работа. По финансови съображения не може да се развие у него такава служба сега. Ние сме принудени да правимъ голѣми ограничения на кредититѣ всѣка година. Ние не можемъ да правимъ разходи за една такава служба, която да се занимава съ организацията и контролата на амбулантната търговия. Най-подходящото учреждение за това сѣ търговско-индустриалнитѣ камари, кждето и индустриалецътъ, и занаятчиата, и търговецътъ, голѣмъ или детайлистъ, и амбулантенъ, иматъ непосредствено участие въ избирането на представители.

С. Златевъ (з. в): Г. министре! Позволете. Има покрайнини въ окръга, които сѣ 50—60—70 км. далече отъ центъра, кждето е търговската камара, която ще издаде патента за амбулантната търговия, и амбулантнитѣ търговецѣ трѣбва да измине туй разстояние и да отиде тамъ, за да се снабди съ патентъ.

Министъръ Ц. Бобошевски: Нищо не става безъ трудъ, нищо не става съ „спусни, Боже, отъ небето“. За всѣка една работа трѣбва да изпълнишъ предварително известни формалности, да направишъ известни разходи, за да успѣешъ. Въ всѣка професия е така. Нѣма професия, при която току така да почнешъ и да работишъ. Както казахъ, трѣбва да се извърши предварително известна работа, да се положи известенъ трудъ, да се направятъ известни жертви, па тогава.

С. Златевъ (з. в): Г. министре! Вие сами признавате, че единъ такъвъ амбулантенъ търговецъ трѣбва да плати 150 л. за патента, а 1.050 л. — за да дойде въ София.

И. Петровъ (д. сг): Защо трѣбва да отива въ търговско-индустриалната камара? Има другъ начинъ — чрезъ пощата.

Н. Кемилевъ (д. сг): Ще отиде въ общината.

Г. Семерджиевъ (д. сг): Съ 4 л. пощенска марка едно препоръчно писмо или съ 2 л. обикновено писмо.

П. Палиевъ (д. сг): Това, което казва дѣдо Станю Златевъ, е изразъ на една концепция, а не е случайно. Въ тѣхното разбиране за властта е, че държавата трѣбва да бжде въ услуга на всѣки едно.

Министъръ Ц. Бобошевски: Г. г. народни представители! Азъ нѣма да влизамъ въ подробенъ анализъ на всички текстове на законопроекта. Азъ протестирамъ най-енергично противъ твърдението на нѣкои отъ опозиционнитѣ групи, че съ този законопроектъ ние целимъ унищожението на свободната търговия, защото това не е наша целъ. Ние желаемъ само да регламентираме амбулантната търговия, вършена отъ известни лица, съ предмети, за които е признато, че сж ex commercio ambulante, не могатъ да бждатъ предметъ на амбулантната търговия. Друга задача нѣмаме. Всички се изказаха. И Съюзътъ на амбулантнитѣ търговци писа надълго и широко, че сме посѣгали на свободата на амбулантната търговия и изброява нѣколко конкретни случаи. Но тѣзи конкретни случаи азъ не ги намирамъ за основателни, освенъ 3—4 дребни случаи — за възрастта на амбулантния търговецъ, за предварителното плащане на данъцитѣ, за забележката къмъ чл. 14, че министърътъ на търговията може да забрани амбулантната търговия и съ други артикули освенъ изброенитѣ, по искането на търговско-индустриалнитѣ камари. Но, както виждате, не министърътъ на търговията има инициативата за това, а самитѣ търговско-индустриални камари. Изхождайки отъ съображението, че тамъ сж представени тѣзи съсловия, които сж най-заинтересовани — търговцитѣ и занаятчитѣ — ние можемъ да се съгласимъ на едно такова изключение: да не бждатъ въ самия законъ окончателно, изчерпателно посочени предметитѣ, които могатъ да бждатъ обектъ на амбулантната търговия, и онѣзи, които не могатъ да бждатъ такъвъ. Заявявамъ, че отъ това нѣма да правя въпросъ. Но азъ смѣтамъ, че търговско-индустриалнитѣ камари ще гледатъ на работата най-обективно, че тѣ нѣма никога, безъ особени съображения, така съ лека ржка, съ лекомислие да взематъ да измѣнятъ списъка на предметитѣ, а все ще иматъ предъ видъ нѣкои съображения отъ важенъ стопански характеръ, поради които може да измѣнятъ списъка. Търговско-индустриалнитѣ камари, г-да, сж важни институти. Не можемъ да допуснемъ, че една търговско-индустриална камара à la légère ще отиде да посегне на единъ легитименъ интересъ на едно съсловие, чиито интереси представлява, и да каже: „Хайде да го унищожимъ“, защото и тѣзи камари изповѣдватъ принципа, че въ тая страна трѣбва да има редъ и миръ.

А редъ и миръ ще има тогава, когато гледаме да задовляваме всичкитѣ, когато на всѣки ще дадемъ възможностъ да сществува. Това е нашата политика — политика на социална хармония, на успоредяване интереситѣ на всички, да създадемъ условия за добруването на всѣки: и на индустриалеца, и на амбулантния търговецъ, и на голѣмия търговецъ, и на детайлиста, и на занаятчията, и на работника. Това е нашата политика, това е поне политиката на Министерството на търговията, които имамъ честта да направлявамъ отъ нѣколко години насамъ. Въ всички наши мѣроприятия като червена нишка е прокаранъ този принципъ на социална солидарностъ — да създадемъ между всички класи и съсловия не онова, което ги разединява, а онова, което ги обединява, да търсимъ единъ синтезъ въ тѣхнитѣ противоположни интереси, да ги насочваме по паралелната, а не да ги кръстосваме. И затова ние, както и търговско-индустриалнитѣ камари, нѣма да дойдемъ чрезъ своитѣ мѣроприятия да създаваме социални конфликти. Защото, преди всичко, тѣзи творчески съсловия — и търговцитѣ, и индустриалцитѣ, и занаятчитѣ — иматъ най-вече нужда отъ миръ. Само тогава може да се твори, когато има миръ въ страната.

Ето защо, г. г. народни представители, лично за себе си азъ не виждамъ нѣкакви опасности въ тая забележка къмъ чл. 14. Но, както казахъ, нѣма да правя въпросъ отъ това. Ако мислите, че трѣбва на законодателя или на правителството да се остави инициативата, когато то намѣри за нужно да бждатъ принадлежни известни браншове или да бадатъ направени нѣкакви ограничения въ това отношение, азъ нѣмамъ нищо противъ да се направи това по реда на дългата парламентарна процедура. Азъ тамъ мога да направя известна отстъпка. Но, както казахъ, по известни съображения, изтъкнати за търговско-индустриалнитѣ камари, не допускамъ, че, отъ съображения на мъсть

и за преследване, ще отидатъ да посегнатъ на хлѣба на едно важно съсловие въ нашия животъ. Тѣ нѣма да направятъ това.

По отношение наказанията и т. н., азъ не съмъ направилъ нѣщо ново, освенъ да поставя въ хармония законопроекта съ закона за администрацията и полицията. При съществуването на единъ законъ, който повелява какъ става езекуцията при нарушенията, азъ не мога да измисля друга процедура. Като съмъ се съобразилъ съ този законъ, азъ мисля, че съмъ постѣпилъ правилно, защото, повтарямъ, не мога да измисля друго нѣщо, а трѣбва да приложимъ онова, което е общо за всички нарушения.

П. Миновъ (з. в.): Само че максимумътъ на глобата е много голѣмъ, г. министре. Стоката му надали струва 1.000 л., а ще трѣбва да плаща глоба до 5.000 л.

Министъръ Ц. Бобошевски: Азъ не претендирамъ на съвършенство въ моя законопроектъ, но мога да кажа, че всичкото внимание е отдалено при съставянето на тоя законопроектъ, че е взето мнението на всички фактори — и на занаятчитѣ, и на търговцитѣ, и на амбулантнитѣ търговци. Фактътъ, че амбулантнитѣ търговци излизатъ съ единъ свой законопроектъ, копие на моя, съ 3—4 нищожни забелсжки, показва, че и тѣ сж за моя законопроектъ. И въ случая много смѣшна се явяваше ролята на г. Желѣзкова, да се явява plus royaliste que le roi — да отрича онова, което самитѣ амбулантни търговци казватъ, че този законопроектъ е една необходимостъ. Защото азъ не измислямъ нищо друго, а предвиждамъ въ законопроекта онова, което животътъ налага. По-рано, като имаше само семкаджии въ София, нужда отъ такъвъ законъ нѣмаше, но сега, когато има съ хиляди амбулантни търговци — тога мога да го засвидетелствувамъ, не мога да кажа, че сж 50 хиляди, но сж значителенъ брой — налага се, при преплитането интереситѣ имъ съ интереситѣ на други важни съсловия, да се създаде такъвъ единъ законъ. Ние винаги сме държали и държимъ смѣтка за занаятчиството. Една голѣма частъ отъ моегo законодателство е била насочена да се закрепятъ отъ една страна този важенъ елементъ въ нашия общественъ животъ — занаятчиството — което съчетава работника съ капиталиста, отъ друга страна да се закрепятъ и дребнитѣ търговци. Съ това азъ ограничавамъ голѣмитѣ търговци, които чрезъ консигнация правятъ нелоялна конкуренция на дребнитѣ търговци. Смѣтамъ, че съ това върша дѣлото на социалната солидарностъ.

Моля ви, г. г. народни представители, да приемете законопроекта. Всичко онова, което е добро и цели закрепването на тия принципи, които изтъкнахъ, азъ съмъ готовъ да го приема, защото, както ви казахъ на два пѣти, никога не съмъ претендиралъ, че сж съвършени моитѣ законопроекти. За това сж комисиятѣ — да ги поправятъ и допълнятъ. Азъ съ благодарностъ изслушахъ критикитѣ, ще ги чуя и въ комисията и ще се направятъ необходимитѣ корекции, но нуждата отъ такъвъ законъ изисква побързо да се създаде той.

Ако нѣкои амбулантни търговци сж пращали телеграми, нека ви кажа, че азъ получихъ протести отъ другитѣ съсловия, задето досега не съмъ прокаралъ този законопроектъ.

По тѣзи мотиви, ще ви моля още веднѣжъ, да приемете законопроекта на първо четене. (Ржкоплѣскания отъ стовориститѣ)

Председателствуващъ В. Димчевъ: Нѣма записани други оратори. Ще се гласува. Които приематъ на първо четене законопроекта за амбулантната търговия, моля, да вдигнатъ ржка. Болшинство, Събранието приема почти единодушно законопроекта.

Идущото заседание ще бжде въ срѣда, понеже въ вторникъ е официаленъ празникъ.

За идущото заседание председателството предлага следния дневенъ редъ:

1. Първо четене на законопроекта за стоковитѣ борси.
2. Докладъ на прошетарната комисия.
3. Докладъ на комисията по провѣрка на изборитѣ.

Които приематъ този дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ ржка. Болшинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. 20 м.)

Подпредседатели: { **А. ХРИСТОВЪ**
В. ДИМЧЕВЪ

Секретари: { **Д. МАНГЪРОВЪ**
Г. КРЪСТЕВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: **Д. АНТОНОВЪ**

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.		Стр.
Отпуски разрешени на народнитѣ представители: Добри Даневъ Манасиевъ, Драгомиръ Апосто- ловъ, Петко Стайновъ, Георги Енчевъ, д-ръ Цвѣ- танъ Дяковъ, Панайотъ Тинчевъ Калчевъ, Пор- данъ Гавалюговъ, Иванъ х. Николовъ, Дими- търъ Зографски, Кирилъ Славовъ, Еню Колевъ, Борисъ Ецовъ и Иванъ Ингелизовъ	13	ното здраве относително разтурването на Сев- лиевиския градски общински съветъ (Съобщение) Заксепроекти: 1) за отлагане изборитѣ за окръжни съветници въ Петричкия окръгъ (Трето четене) 2) за изменение и допълнение на закона за кон- трола на златнитѣ и сребърни предмети и на търговията съ тѣхъ (Трето четене) 3) за амбулантната търговия (Първо четене) Дневен редъ за следующето заседание	13 13 13 13 30
Питане отъ народния представител Х. Баралиевъ къмъ министра на вътрешнитѣ работи и народ-			